ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF AAN DE GERARD MERCATORSTRAAT TE LOMMEL (PROVINCIE LIMBURG)

VERSLAG VAN RESULTATEN

ABO Archeologische Rapporten 972

Rapport opgemaakt door: Sander Pelsmaekers

ABO CONSULTANCY

Kontichsesteenweg 38

B-2630 Aartselaar

mei 2019

Dossiernr.: 26155

OE-nr.: 2019E252

COLOFON

Titel

Archeologische evaluatie van het bodemarchief aan de Gerard Mercatorstraat te Lommel (provincie Limburg)

Auteur

Sander Pelsmaekers

Initiatiefnemer

Derdaele +

Projectnummer

- 26155 (intern)
- 2019E252 (Agentschap Onroerend Erfgoed)

Plaats en datum

Aartselaar, mei 2019

Reeks en nummer

ABO archeologische rapporten 972

ISSN 2406-3940

RAPPORTFICHE

Template

Versies		
Versie	*Datum*	*Status*
V0	13/05/2019	Interne draft
V1	20/05/2019	Externe draft
V2	22/05/2019	Definitieve versie

Projectteam	
Functie	*Naam*
Projectleider	Sander Pelsmaekers
Business Unit Manager	Toon Moeskops
Kwaliteitscontrole	Anouk Van der Kelen
General Director	Patrick Hambach

INHOUD

DEEL 1 Verslag van Resultaten 7

1 Inleiding (beschrijvend gedeelte) 7
1.1 Thesaurus 7
1.2 Administratieve gegevens 7
1.3 Doel van het onderzoek 8
1.4 Aanleiding van het onderzoek 8
1.5 Afbakening onderzoeksgebied 8
1.6 Onderzoeksstrategie 10

2 Aard van de bedreiging 11
2.1 Huidige situatie 11
2.2 Toekomstige situatie 12

3 Assessmentrapport: landschappelijke analyse 15
3.1 Topografische situering 15
3.2 Bodemkundige situering 19

4 Assessmentrapport: archeologische voorkennis 30
4.1 Inventarissen onroerend erfgoed 31
4.2 Cartografische bronnen 36
4.3 Recente landschapsveranderingen 41

5 Besluit 44
5.1 Interpretatie en datering 44
5.2 Inschatting potentieel tot kennisvermeerdering 45
5.3 Samenvatting 46

6 Kwaliteitscontrole en ondertekening 47

7 Bibliografie 48
7.1 Literaire bronnen 48

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Luchtfoto (1:2000) (grootschalige winteropnamen, kleur, 2018) met aanduiding van het studiegebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019). 9
Figuur 2: GRB (1:2000) met aanduiding van het studiegebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019)... 9
Figuur 3: Kadasterkaart (1:2000) met weergave van het studiegebied (blauw). (Bron: Cadgis 2018). 10
Figuur 4: Orthofoto (1:1200) (grootschalige zomeropname, kleur, 2018) met weergave van de bestaande toestand. (Bron: Geopunt 2019). 11
Figuur 5: Overzicht van de werkzaamheden binnen het onderzoeksgebied (1:1200). (Bron: Geopunt 2019). 12
Figuur 6: Overzicht van de werkzones binnen het onderzoeksgebied. (Bron: Opdrachtgever 2019). 13
Figuur 7: Doorsnede van de toekomstige situatie. (Bron: Opdrachtgever 2019). 13
Figuur 8: Plan van de werkzaamheden. (Bron: Opdrachtgever 2019). 14
Figuur 9: Topografische kaart (1:5000) met aanduiding van het studiegebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019). 15
Figuur 10: DTM (1m) (1:5000) met aanduiding van het studiegebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019). 16
Figuur 11: Hoogteprofielen. (Bron: Geopunt 2019). 17
Figuur 12: Hillshade (1:3000) met aanduiding van het onderzoeksgebied. (Bron: Geopunt 2019). 18
Figuur 13: Gedigitaliseerde bodemkaart (1:3000) met aanduiding van het studiegebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019). 19
Figuur 14: Quartairgeologische sequentie thv het studiegebied (type 32). (Bron: Geopunt 2019). 20
Figuur 15: Gedigitaliseerde Quartairgeologische kaart (1:10000) met aanduiding van het studiegebied. (Bron: Geopunt 2019). 20
Figuur 16: Gedigitaliseerde tertiairgeologische kaart (1:10000) met aanduiding van het onderzoeksgebied. (Bron: Geopunt 2019). 21
Figuur 17: Bodemerosiekaart (1:10000) met aanduiding van het onderzoeksgebied. (Bron: Geopunt 2019). 22
Figuur 18: Bodemgebruikskaart (1:10000) met aanduiding van het onderzoeksgebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019). 23
Figuur 19: Het boorplan dat werd uitgevoerd op het onderzoeksgebied. (Bron: Geopunt 2019). 24
Figuur 20: Coördinaten van de boringen. (Bron: ABO nv 2019). 24
Figuur 21: Foto van de huidige toestand op het terrein. (Bron: ABO nv 2019). 25
Figuur 22: Boring 8 met een ABC-bodemopbouw. (Bron: ABO nv, 2019). 26
Figuur 23: Boring 4 met een ABC-bodemopbouw. (Bron: ABO nv, 2019). 26
Figuur 24: Boring 5 met een AC-bodemopbouw. (Bron: ABO nv, 2019). 27
Figuur 25: Boring 7 met een ABC-bodemopbouw tot 2,50 m-Mv. (Bron: ABO nv 2019). 27
Figuur 26: Boorprofiel 1-4. (Bron: ABO nv 2019). 28
Figuur 27: Boorprofiel 5-8. (Bron: ABO nv 2019). 29
Figuur 28: Tabel met geraadpleegde bronnen 30
Figuur 29: Kaart van Lommel uit 1873. (Bron: Cartesius 2019). 31

Figuur 30: De erfgoedwaarden met betrekking tot het onderzoeksgebied. (1:25000). (Bron: Geopunt 2019). 32
Figuur 31: Alle CAI-meldingen (1:25000) binnen een straal van 2000 meter. 33
Figuur 32: Overzichtstabel CAI. 34
Figuur 33: Fricxkaart (1:45000) met aanduiding van het onderzoeksgebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019). 36
Figuur 34: Ferrariskaart (1:45000) met aanduiding van hetonderzoeksgebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019). 37
Figuur 35: Atlas der Buurtwegen (1:10000) met aanduiding van het onderzoeksgebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019). 38
Figuur 36: Vandermaelenkaart (1:10000) met aanduiding van het onderzoeksgebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019). 39
Figuur 37: Orthofotomozaïek (1:7000), kleinschalig, zomeropnamen, panchromatisch (1971) met weergave van het studiegebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019). 41
Figuur 38: Orthofotomozaïek (1:4000), kleinschalig, zomeropnamen, panchromatisch (1991) met weergave van het studiegebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019). 42
Figuur 39: Orthofotomozaïek (1:2000), kleinschalig, zomeropnamen, panchromatisch (2018) met weergave van het studiegebied (blauw). (Bron: Google Maps 2018). 43
Figuur 40: Overzicht van de werkzaamheden. (Bron: Opdrachtgever, 2019). 45

DEEL 1 VERSLAG VAN RESULTATEN

1 INLEIDING (BESCHRIJVEND GEDEELTE)

1.1 THESAURUS

Lommel, Gerard Mercatorstraat, industriehal, kantoor, woning, verharding, infiltratiegrachten, controleboringen, verkennende boringen, proefsleuven

1.2 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode: 26155	Onroerend Erfgoed: 2019E252
ISSN-nummer	2406-3940
Erkend Archeoloog	ABO NV.
Erkenningsnummer	OE/ERK/Archeoloog/2017/00167
Naam + adres onderzoeksgebied	
- Straat + nr.:	Gerard Mercatorstraat ZN
- Postcode:	3920
- Fusiegemeente:	Lommel
- Land:	België
Lambertcoördinaten 1972 (EPSG:31370)	Xmin, Xmax: 212 954,53 m - 211 914,25 m Ymin, Ymax: 213 138,79 m - 211 867,14 m
Kadaster	
- Gemeente:	Lommel
- Afdeling:	LOMMEL 1 AFD
- Sectie:	C
- Percelen:	72020C1408/00L010
Onderzoekstermijn	Mei 2019

1.3 DOEL VAN HET ONDERZOEK

Het doel van de archeologienota is nagaan in hoeverre het archeologisch archief dat potentieel aanwezig is op een terrein is bedreigd door een nakende ingreep in de bodem. Het onderzoek heeft drie objectieven. Ten eerste wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van de site. Daarnaast wordt nagegaan welke bewaring we kunnen verwachten van deze archeologische resten. Ten derde wordt nagegaan wat de impact van de geplande ingreep in de bodem zal zijn op deze resten.

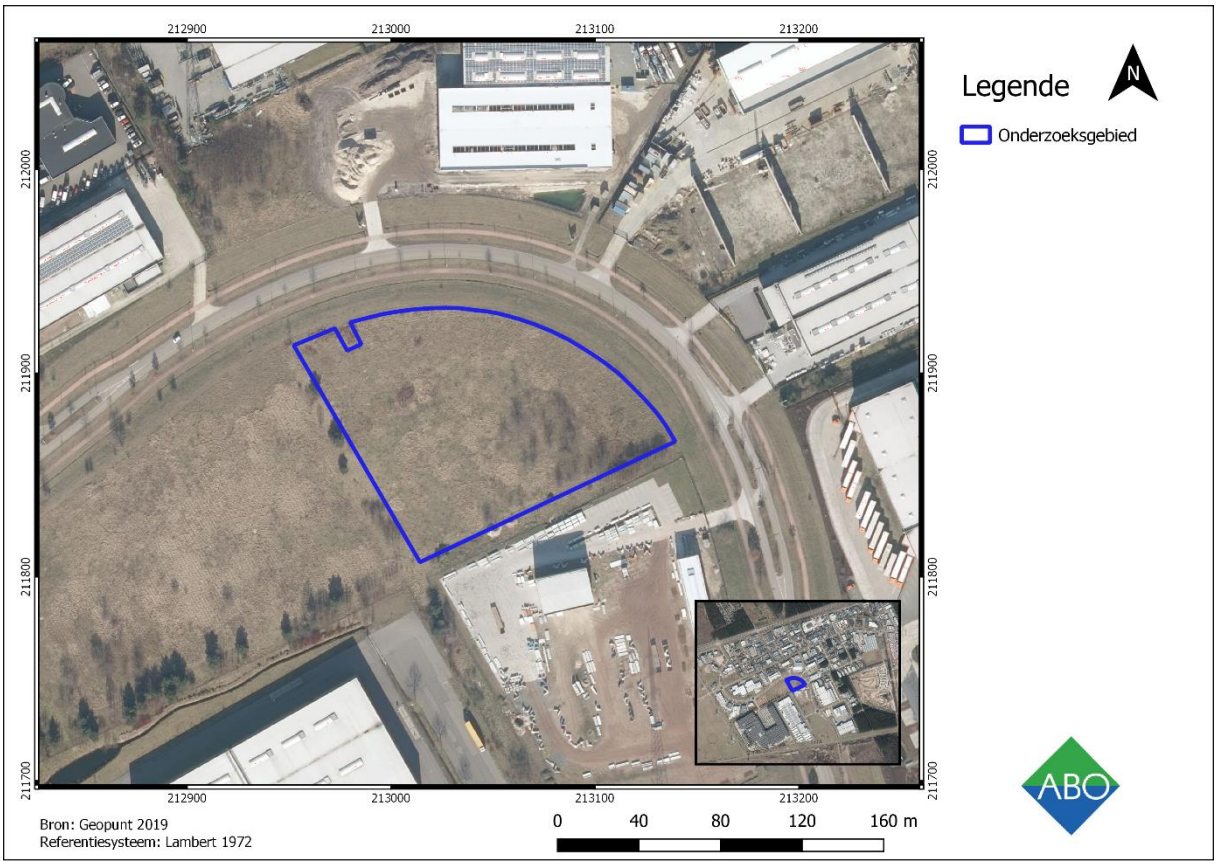
De gegevens voor deze analyse worden gehaald uit bestaande en ontsloten landschappelijke, bouwkundige en archeologische inventarissen en kaarten in combinatie met de plannen geleverd door de opdrachtgever. Op basis van de resultaten van dit onderzoek zal een advies worden geformuleerd voor eventueel archeologisch vervolgonderzoek, *in situ* bewaring of vrijgave van het terrein.

1.4 AANLEIDING VAN HET ONDERZOEK

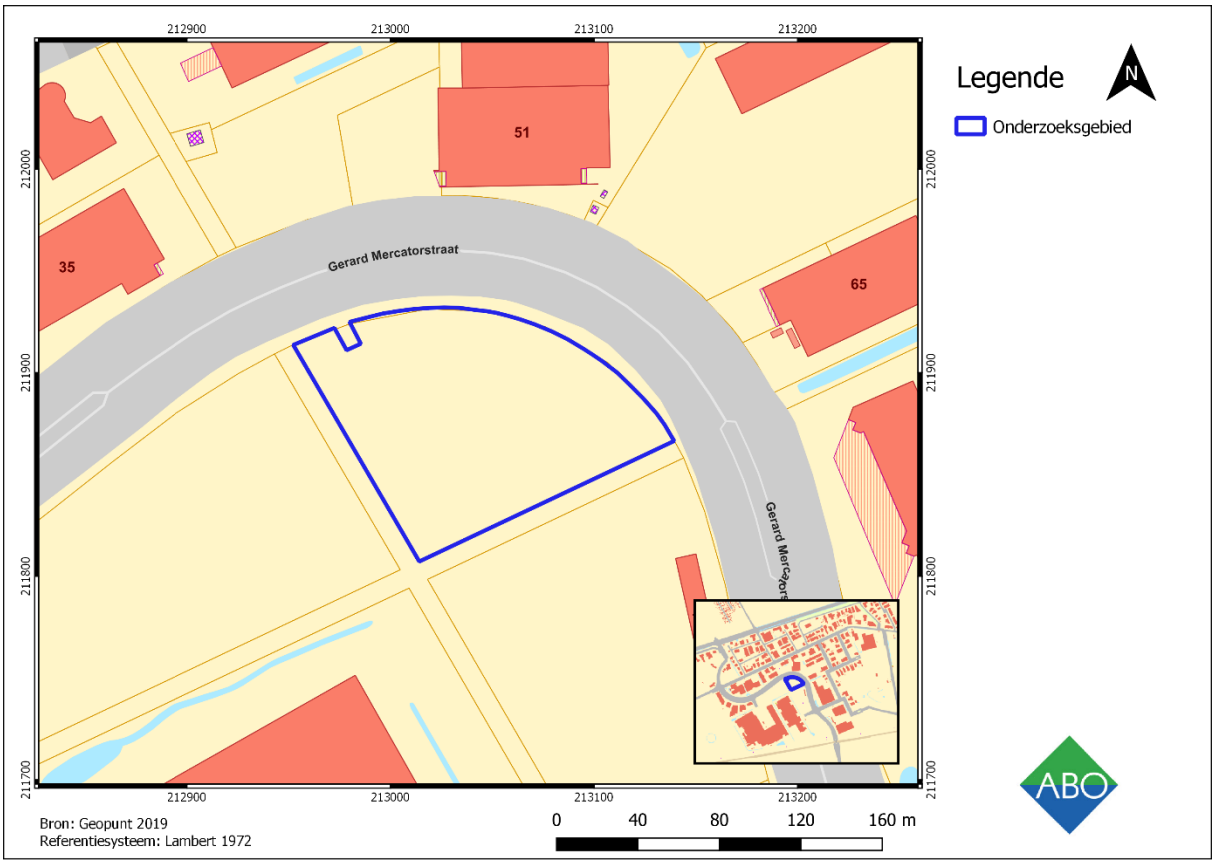
Deze archeologienota kwam tot stand naar aanleiding van de bouw van een industriehal met kantoor en conciërgewoning aan de Gerard Mercatorstraat zonder nummer, te Lommel (provincie Limburg). De beoogde bouwwerken en graafwerken worden beschouwd als een ingreep in de bodem. Het onderzoeksgebied ligt ter hoogte van een reservegebied voor industriële uitbreiding. Doordat de oppervlakte van het onderzoeksgebied waarop deze ingreep betrekking heeft (13.755 m²) de 3.000 m² overschrijdt en de ingreep in de bodem de 5.000 m² overschrijdt moet er in het kader van het Onroerend Erfgoeddecreet, voorafgaand aan een omgevingsvergunning in het kader van een stedenbouwkundige aanvraag, een archeologienota worden opgemaakt om het archeologisch potentieel te evalueren (art. 5.4.1. Onroerend Erfgoeddecreet).

1.5 AFBAKENING ONDERZOEKSGEBIED

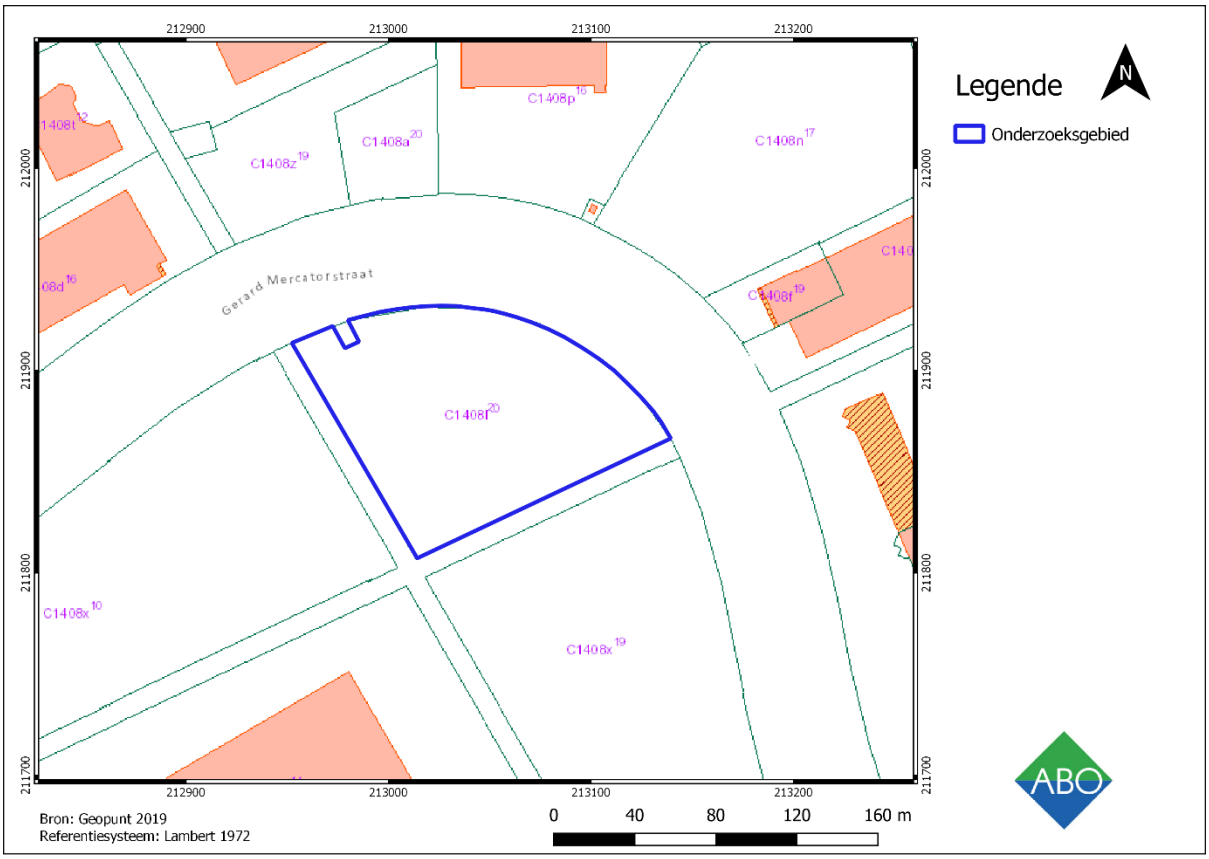
Het onderzoeksgebied is gelegen op een perceel aan de Gerard Mercatorstraat zonder nummer, te Lommel in de provincie Limburg. De vergunningsaanvraag betreft slechts één perceel, 72020C1408/00L010, dat volledig als onderzoeksgebied kan benoemd worden in deze archeologienota. De oppervlakte van het terrein bedraagt 13.755 m². Het onderzoeksgebied situeert zich in het gehucht Dorperheide, en meer bepaald in het industriegebied Balendijk/Kristalpark I dat begin 21e eeuw werd ingericht in deze streek. Daarvoor was het onderzoeksgebied in gebruik als landbouwgrond. Op ruimer niveau is het centrum van Lommel op drie kilometer naar het noordoosten gelegen. Ten zuiden ligt bedrijventerrein Kristalpark III, waar ook verschillende uitbreidingen aan de gang zijn.

Figuur 1: Luchtfoto (1:2000) (grootschalige winteropnamen, kleur, 2018) met aanduiding van het studiegebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019).

Figuur 2: GRB (1:2000) met aanduiding van het studiegebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019).

Figuur 3: Kadasterkaart (1:2000) met weergave van het studiegebied (blauw). (Bron: Cadgis 2018).

1.6 ONDERZOEKSSTRATEGIE

Volgende twee stappen worden ondernomen om een archeologisch verwachtingsprofiel op te stellen:

1) Een analyse van de bestaande en ontsloten landschappelijke gegevens plaatst het studiegebied in een breder landschappelijk kader (hfst. 3). Hiertoe werden zowel kaartmateriaal als literaire bronnen geconsulteerd.

2) Een analyse van de bestaande en ontsloten historische en archeologische gegevens geeft inzicht in het archeologisch potentieel van het studiegebied (hfst. 4). Hierbij werden voornamelijk inventarissen onroerend erfgoed en historische kaarten geraadpleegd.

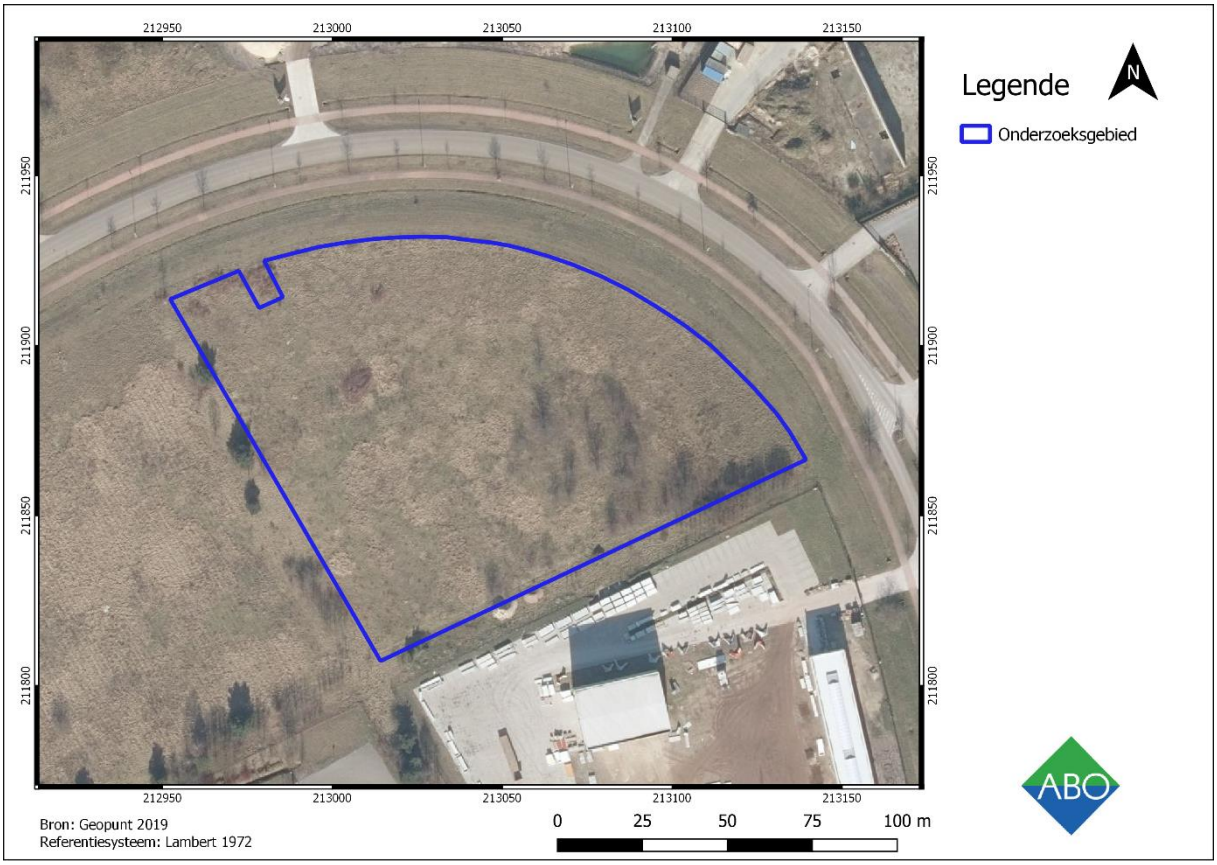
Het archeologisch verwachtingsprofiel wordt vervolgens geconfronteerd met de aard van de geplande werken teneinde de impact van deze werken te bepalen en een advies te formuleren.

2 AARD VAN DE BEDREIGING

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het onderzoeksgebied is gelegen aan de Gerard Mercatorstraat in het industriegebied Balendijk/Kristalpark I te Lommel. Het studiegebied bestaat uit één perceel, 72020C1408/00L010, dat een oppervlakte heeft van 13.755 m². Op dit moment is het volledige terrein in gebruik als grasland. Het is niet duidelijk in hoeverre er al werkzaamheden zijn uitgevoerd op het onderzoeksgebied, aangezien de omgeving de voorbije jaren werd ingericht als industriezone. Controleboringen kunnen hier echter meer duidelijkheid over geven. Er staan op dit moment geen antropogene elementen op het terrein. Vroeger stond er wel een vermoedelijke 20e-eeuwse hoeve op het onderzoeksgebied, al is deze nu volledig verdwenen. Van deze hoeve is momenteel enkel historisch kaartmateriaal over.

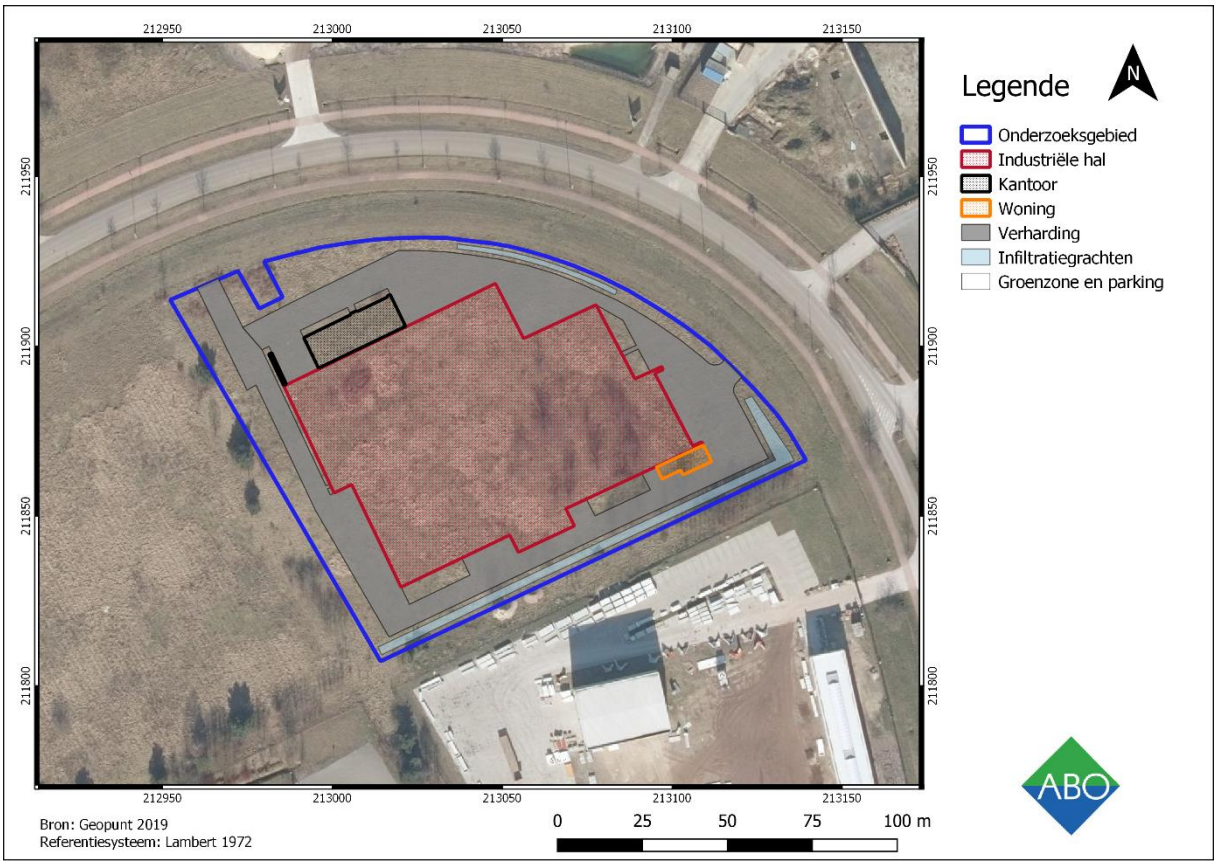
Over het onderzoeksgebied loopt een hoogspanningsleiding van Elia. Er bevinden zich echter geen masten op het terrein zelf.

Figuur 4: Orthofoto (1:1200) (grootschalige zomeropname, kleur, 2018) met weergave van de bestaande toestand. (Bron: Geopunt 2019).

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

Op het onderzoeksgebied wordt een industriehal met kantoorruimtes en een conciërgewoning voorzien op perceel 72020C1408/00L010 met een totale oppervlakte van 13.755 m². Verder worden er op het terrein nog 77 parkeerplaatsen voor auto's, 44 parkeerplaatsen voor fietsen, groenzones, betonverhardingen en infiltratiegrachten voorzien.

Figuur 5: Overzicht van de werkzaamheden binnen het onderzoeksgebied (1:1200). (Bron: Geopunt 2019).

2.2.1 GEBOUWEN

Het gebouw zal bestaan uit drie verschillende onderdelen. Eerst is er de industriële hal (6.174 m²) die vijf ruimtes heeft: een natte lakkerij, zandstralen, metaalbewerking, knip- en plooiwerk en een garage. De hal zal een hoogte krijgen van 8,00 meter, met een bekleding van zwarte sandwichpanelen. Vervolgens komt er aan de noordwestelijke zijde een kantoorgebouw (312 m²) van 9,00 meter of twee bouwlagen hoog. De bekleding bestaat uit beglazing en oranje sandwichpanelen. Tenslotte komt er een conciërgewoning (78 m²) die aan de zuidoostelijke zijde wordt ingericht. Dit pand wordt ook 9,00 meter hoog met twee bouwlagen. Ook hier komt een bekleding van oranje sandwichpanelen.

De fundering van het gebouw zal bestaan uit een betonnen funderingsplaat van 0,20 dikte met een buffer van nog eens 0,20 m-Mv (dus een verstoringsdiepte tot ca. 0,40 m-Mv). Deze plaat wordt op zijn beurt ondersteund door ca. 100 funderingskolommen met een afmeting van 1,25 meter op 1,25 meter (160 m² in totaal). De diepte van deze kolommen komt uiteindelijk op 1,45 m-Mv.

2.2.2 VERHARDING

Rondom het gebouw wordt een betonverharding voorzien met een totale oppervlakte van 4.108 m². Deze verharding zal ongeveer een verstoringsdiepte hebben tot 0,50 m-Mv.

2.2.3 PARKING

Er worden 77 parkeerplaatsen voor auto's voorzien op het onderzoeksgebied. Deze worden aangelegd op grasdallen, met een totale oppervlakte van 1.015 m². De verstoringsdiepte komt op 0,50 m-Mv. De 44 fietsplaatsen komen in het gebouw zelf.

2.2.4 GROENZONE

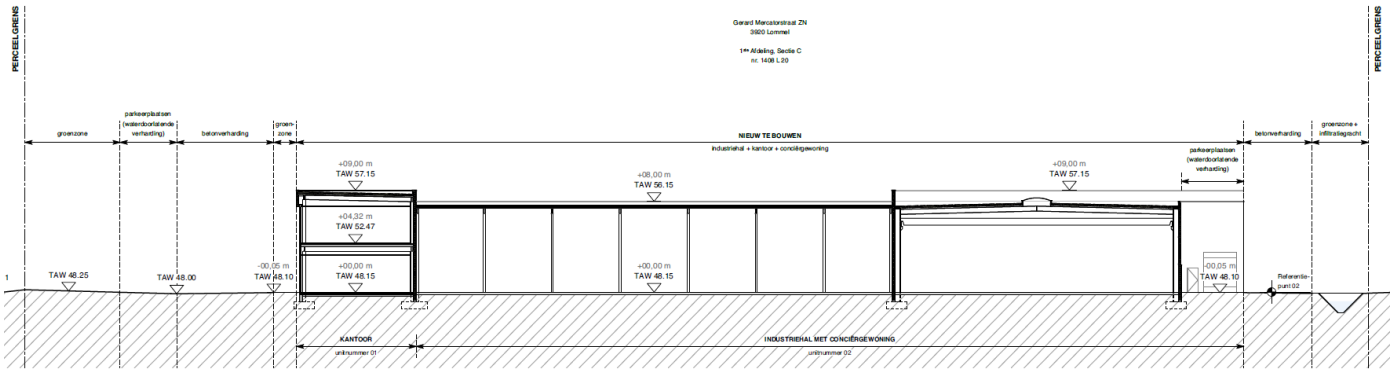
De overige ruimte wordt ingericht als groenzone. Dit zal een verstoring van ongeveer 0,30 m-Mv met zich meebrengen. In totaal zal 2.070 m² als groenzone gerealiseerd worden.

2.2.5 INFILTRATIEGRACHTEN

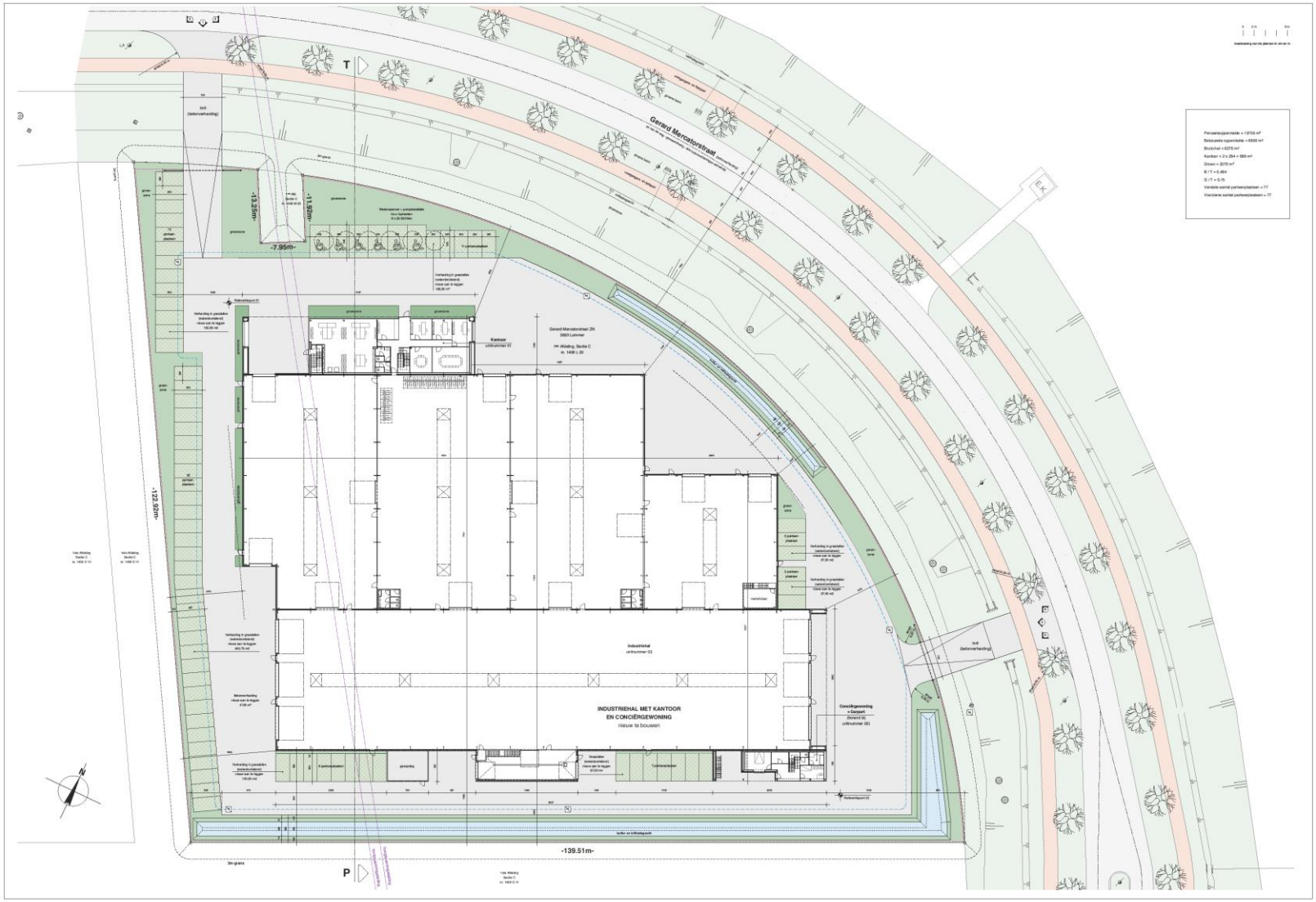
Er worden op het terrein twee infiltratiegrachten gerealiseerd. Gracht 1 heeft een oppervlakte van 150 m², met een diepte van 1,50 m-Mv. Gracht 2 heeft een oppervlakte van 627 m² en een diepte van 1,70 m-Mv. De breedte van de grachten varieert aan het maaiveld tussen 3,00 en 5,75 meter, en aan de bodem tussen 0,10 en 2,70 meter.

Zone	Oppervlakte	Verstoringsdiepte
Industriële hal	6.174 m²	Max. 1,45 m-Mv
Kantoor	312 m²	Max. 1,45 m-Mv
Conciërgewoning	78 m²	Max. 1,45 m-Mv
Verharding	4.108 m²	0,50 m-Mv
Parking	1.015 m²	0,50 m-Mv
Groenzone	2.070 m²	0,30 m-Mv
Infiltratiegrachten	777 m²	1,50 m-Mv – 1,70 m-Mv

Figuur 6: Overzicht van de werkzones binnen het onderzoeksgebied. (Bron: Opdrachtgever 2019).

Figuur 7: Doorsnede van de toekomstige situatie. (Bron: Opdrachtgever 2019).

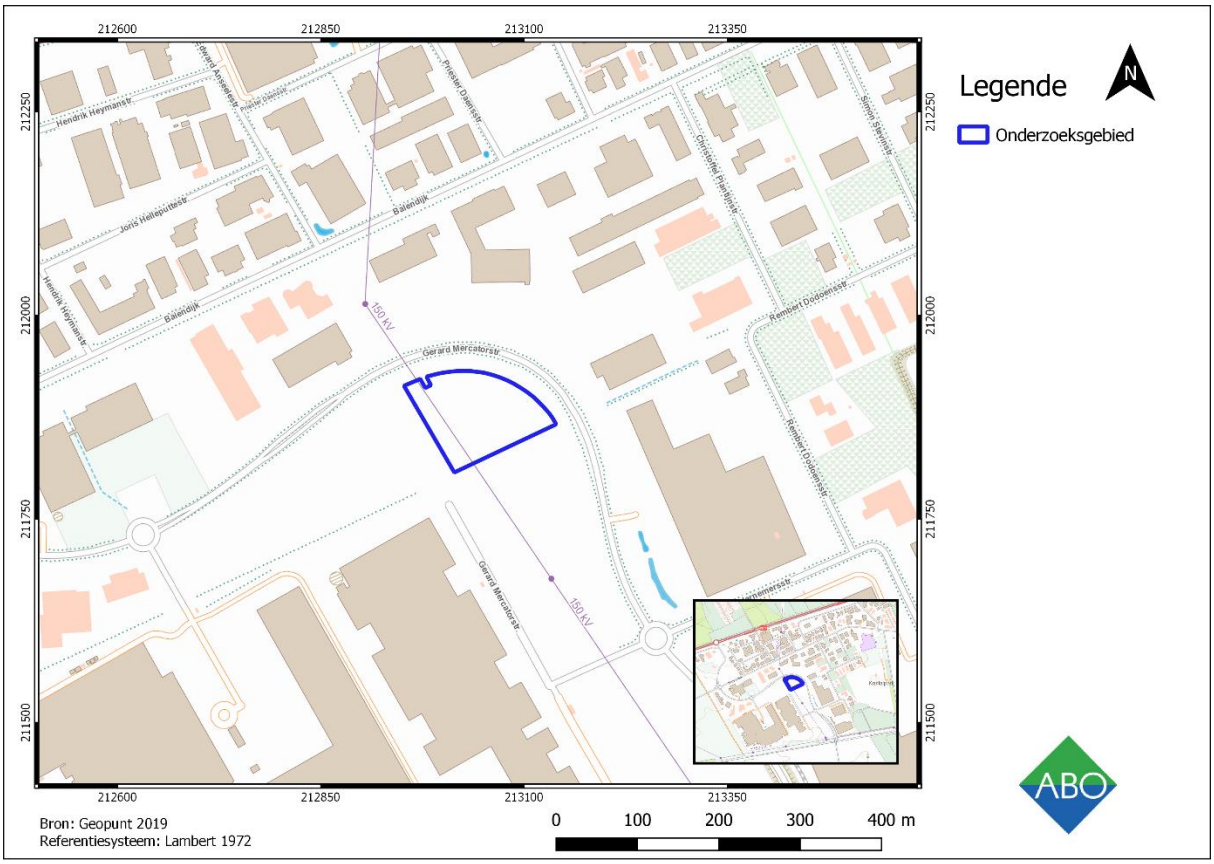
Figuur 8: Plan van de werkzaamheden. (Bron: Opdrachtgever 2019).

3 ASSESSMENTRAPPORT: LANDSCHAPPELIJKE ANALYSE

3.1 TOPOGRAFISCHE SITUERING

3.1.1 TOPOGRAFIE

Op de topografische kaart is goed te zien dat het onderzoeksgebied deel uitmaakt van het industriegebied Balendijk/Kristalpark I. Rondom het terrein zijn er dan ook al heel wat percelen bebouwd met industriële panden. De omgeving van het onderzoeksgebied is gelegen tussen de N71 in het noorden en de spoorlijn tussen Antwerpen en Hamont in het zuiden. Nog verder naar het zuiden is de meest recente ontwikkelingszone van het industrieterrein Kristalpark gelegen. Over het onderzoeksgebied loopt een 150 kV hoogspanningsleiding, waarvan geen torens op het gebied zelf staan.

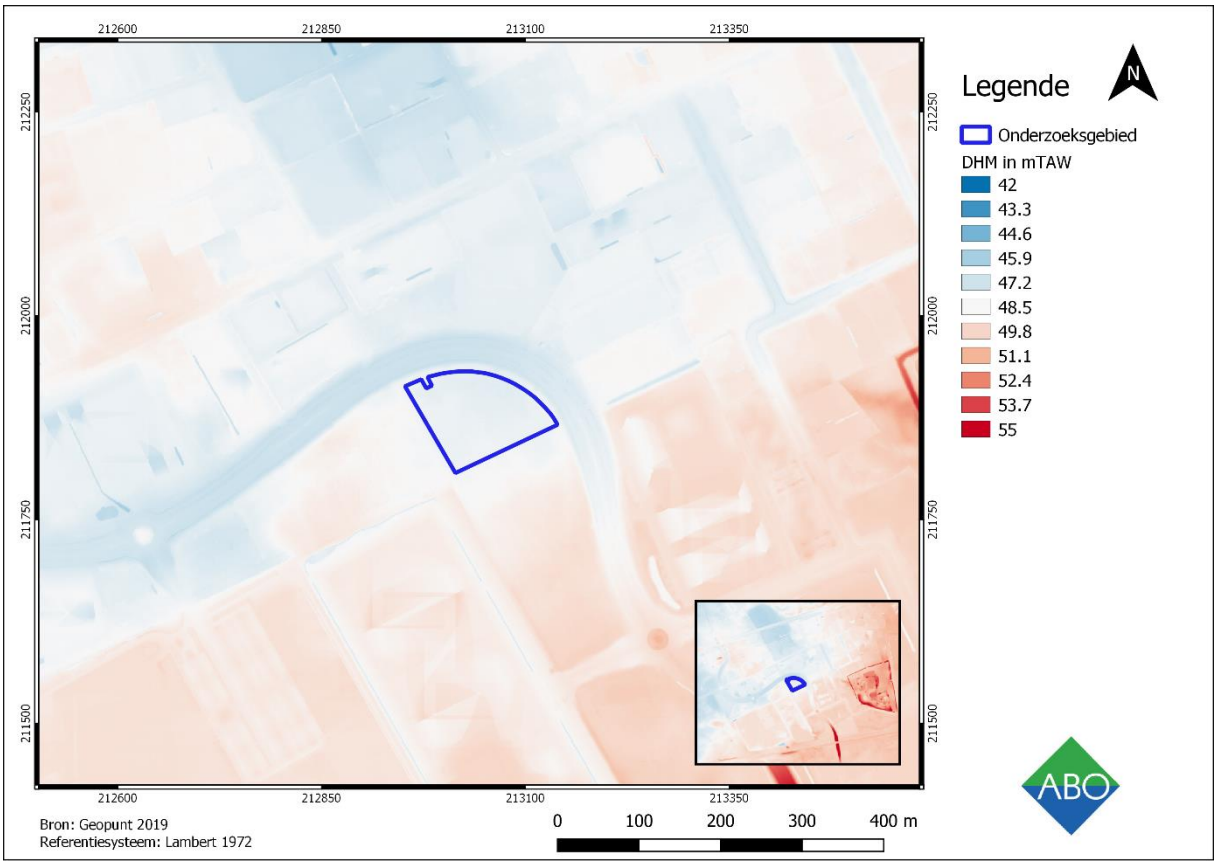

Figuur 9: Topografische kaart (1:5000) met aanduiding van het studiegebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019).

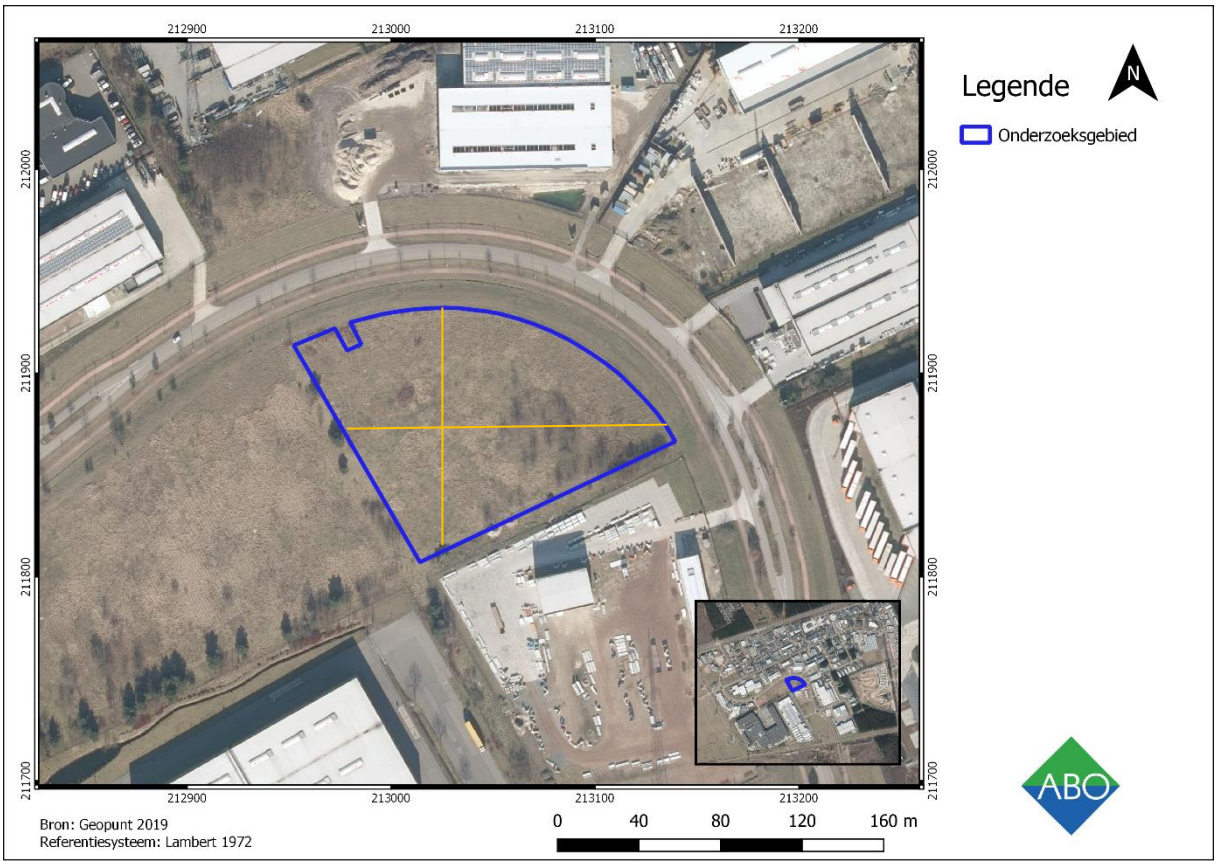
3.1.2 HOOGTEVERLOOP

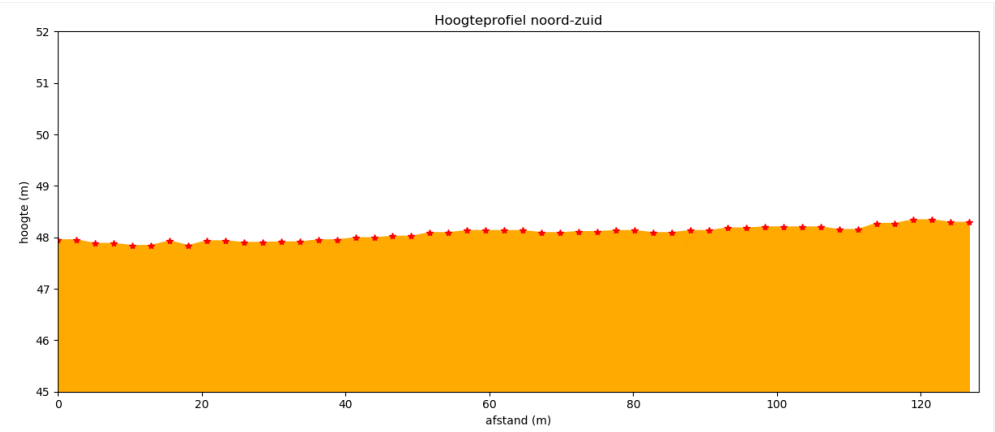
Op het digitaal hoogtemodel is te zien dat het onderzoeksgebied gelegen is op een uitloper van het Kempisch laagplateau. Ten westen en ten zuiden zijn er dan ook verschillende beekvalleien zoals die van de Molse Nete, de Scheppelijke Nete, de Lauwbeek en de Wezelhoeveloop. Ter hoogte van het onderzoeksgebied is het reliëf echter nog zeer vlak, rond 48,00 mTAW. Opvallende verhogingen of verlagingen in het landschap zijn puur van menselijke aard, zoals bruggen en wegen. Omdat het hele industrieterrein zo vlak is, zou het kunnen dat het hier gaat om een algemene nivellering of ophoging bij het bouwrijp maken van het terrein aan het einde van de 20e eeuw. Controleboringen zullen hier meer duidelijkheid over geven.

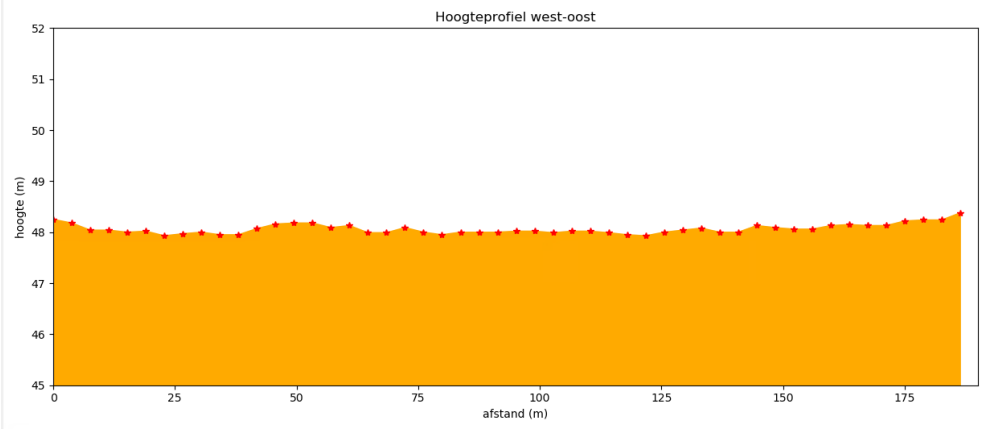
De hoogteprofielen geven aan dat het terrein van west naar oost uiterst vlak blijft met een hoogte tussen 48,02 mTAW en 48,35 mTAW. Van noord naar zuid is het terrein ook bijzonder vlak, met een hoogte tussen 47,92 mTAW en 48,10 mTAW.

Figuur 10: DTM (1m) (1:5000) met aanduiding van het studiegebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019).

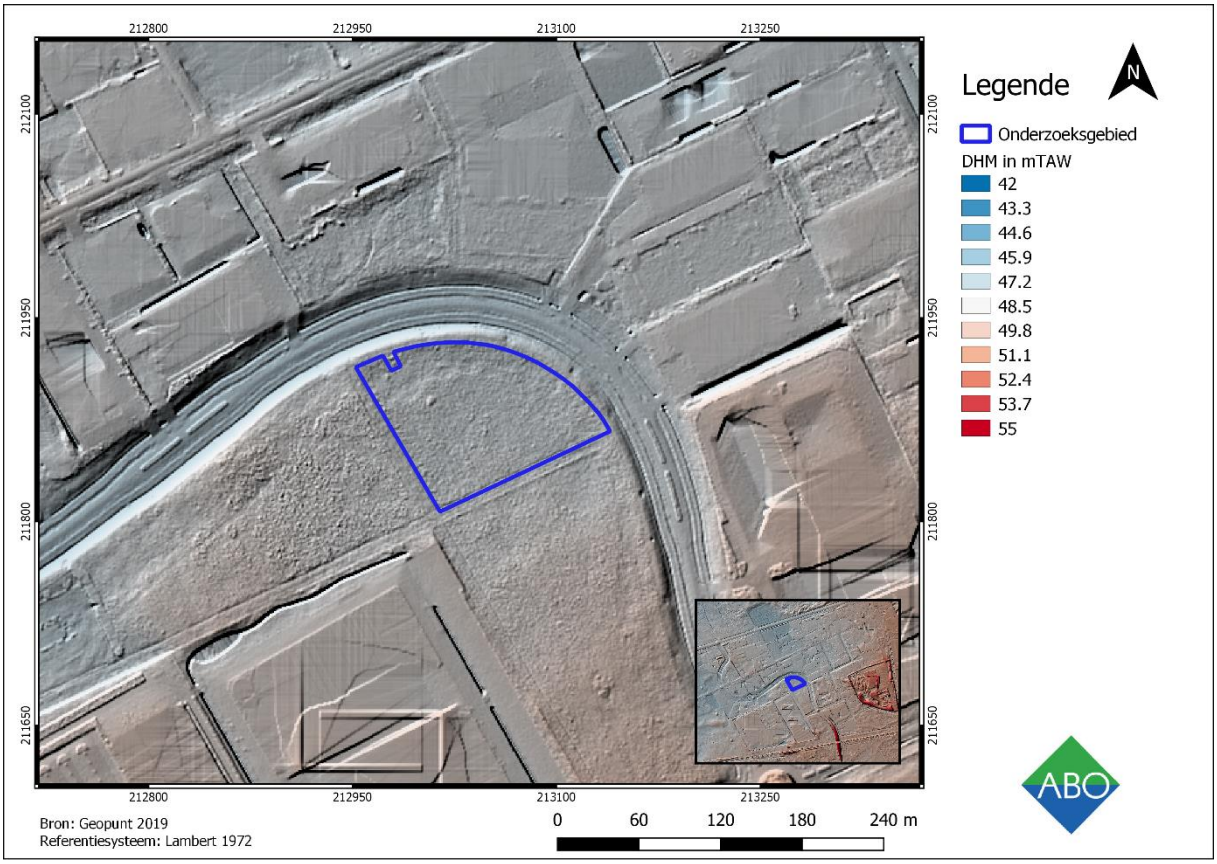

Figuur 11: Hoogteprofielen. (Bron: Geopunt 2019).

3.1.3 HILLSHADE

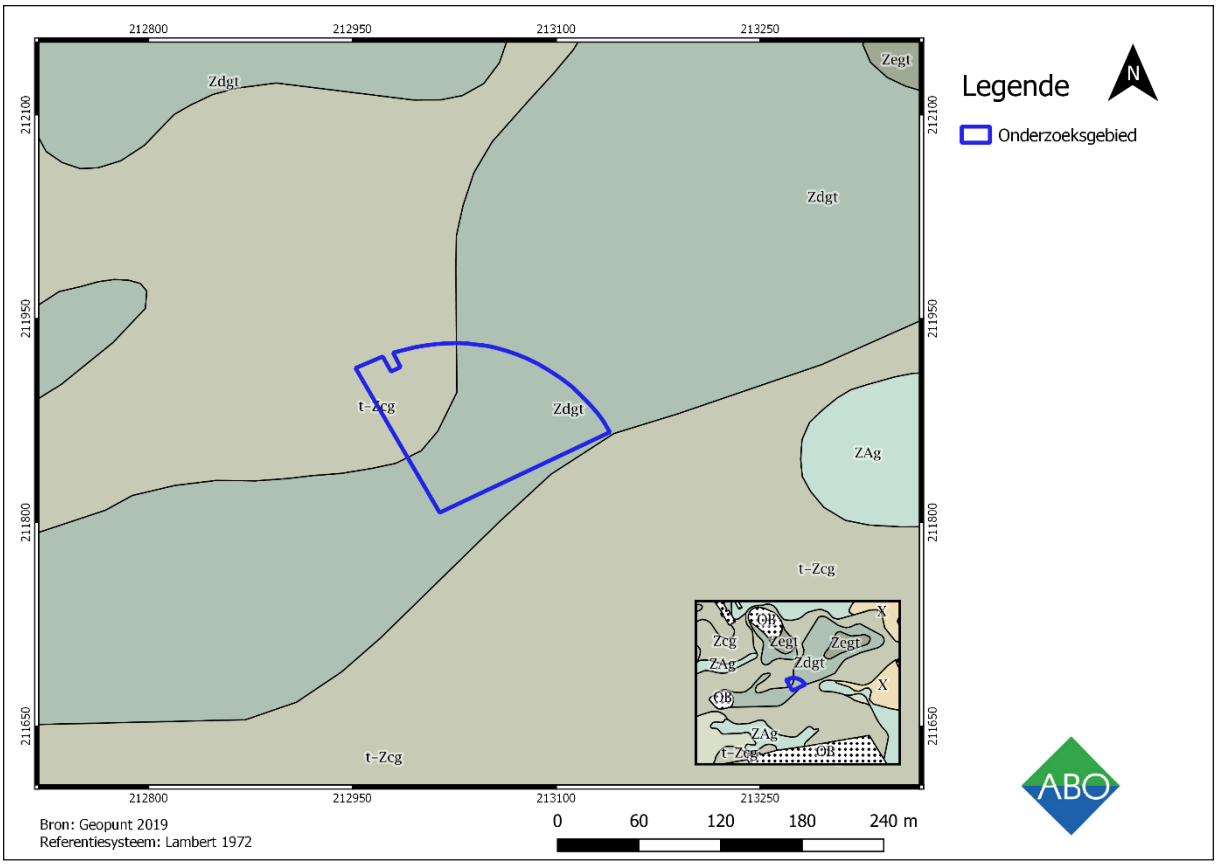
De hillshade geeft aan dat het onderzoeksgebied zeer vlak is en gevoelig hoger ligt dan de Gerard Mercatorstraat. Zowel de percelen ten westen als de percelen ten zuiden liggen er hetzelfde bij als het onderzoeksgebied, mogelijks door het bouwrijp maken van de omgeving voor het industriegebied.

Figuur 12: Hillshade (1:3000) met aanduiding van het onderzoeksgebied. (Bron: Geopunt 2019).

3.2 BODEMKUNDIGE SITUERING

3.2.1 BODEMKAARTEN

Figuur 13: Gedigitaliseerde bodemkaart (1:3000) met aanduiding van het studiegebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019).

Ter hoogte van het onderzoeksgebied worden twee bodemtypes gekarteerd. In het westelijk deel is een matig droge zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B-horizont gekarteerd (**t-Zcg**). Dit is een Podzoleenheid met een grijze bovengrond die op wisselende diepte te vinden is. De bovengrond kan humeus zijn met daaronder een verkitting van de B-horizont. Roestverschijnselen zijn te vinden tussen 60 en 90 centimeter diepte. Dit bodemtype heeft een goede waterhuishouding in de winter en komt veelal voor onder bos, heide of braakland.

In het oosten komt een matig natte zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B-horizont voor (**Zdft**). Bij dit Podzolprofiel is de bovengrond meestal matig humeus en heterogeen als er geen Ap-horizont aanwezig is. Wanneer deze wel verschijnt, is deze tot 40 centimeter dik. Roestverschijnselen zijn hier vanaf 40 tot 60 centimeter aanwezig. Bij dit bodemtype is er geen verkitting van de bruin gekleurde Podzol-B, die meestal tot 50 centimeter diepte reikt.

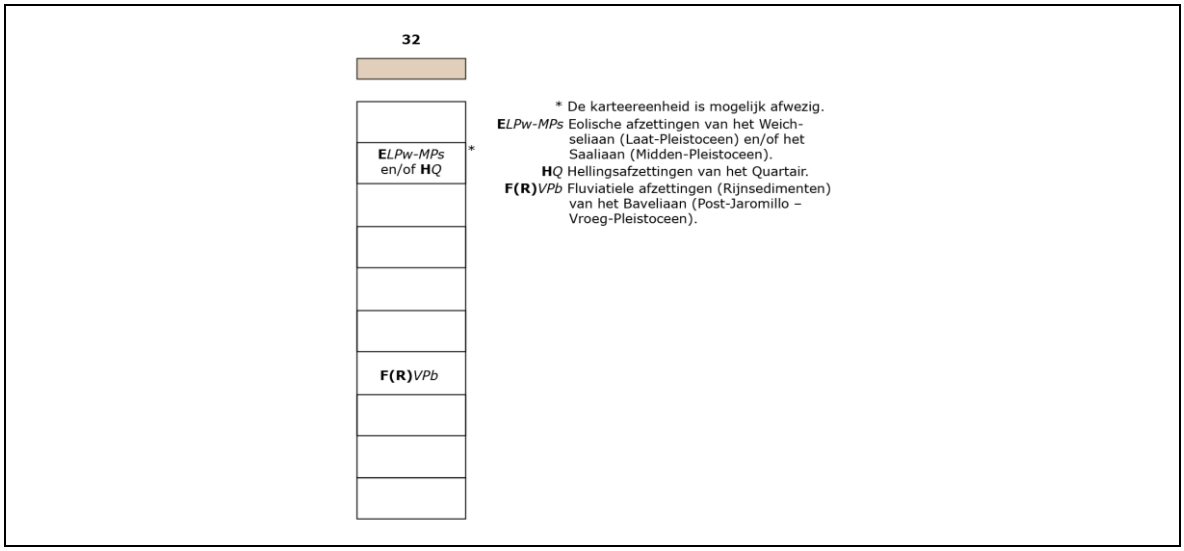
3.2.2 ONTSTAAN LANDSCHAP

Het onderzoeksgebied ligt op de noordelijke rand van het Kempisch plateau, een landschap dat zich tijdens het Pleistoceen heeft gevormd dankzij de loop van de Rijn en de Maas. Deze rivieren zorgden voor de afzetting van klei en zand in het noorden van Limburg. Door de ophoping van materiaal (mede dankzij smeltwaters) werd de loop van beide rivieren langzaam naar het noorden geduwd, waar ze nu nog steeds stromen. De Maas zorgde verder ook voor een grindafzetting die nu mee de basis van het

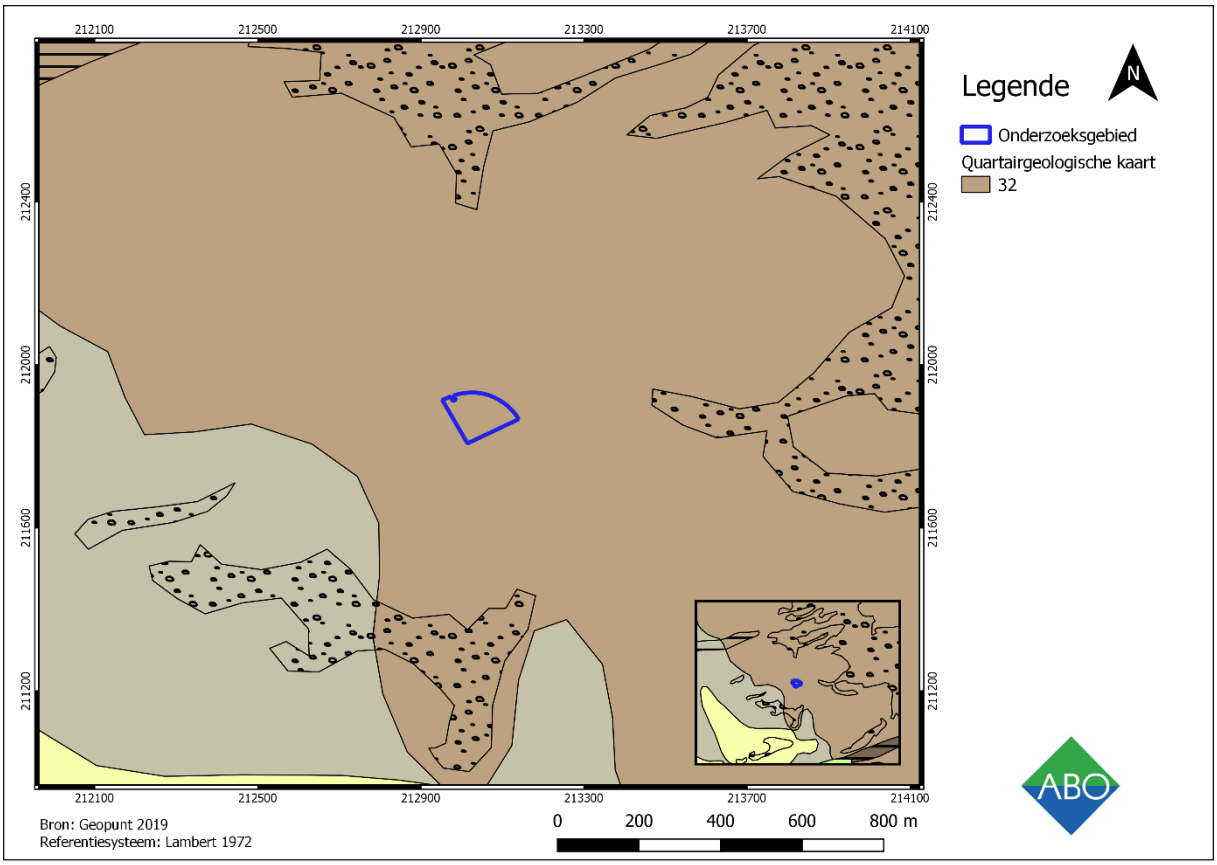
plateau vormt. Na de ijstijden kwam er een afzetting van zand, die de grindlaag bedekte. Het Kempisch plateau is ook nu nog rijk aan beken die zich in het plateau uitgeschuurd hebben. Deze beken monden op hun beurt weer uit in de grotere rivieren die aan de randen grenzen, zoals de Demer en de Maas.

3.2.3 QUARTAIRGEOLOGISCHE KAART

De Quartairgeologische kaart geeft aan dat er geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie aanwezig zijn (**type 32**).

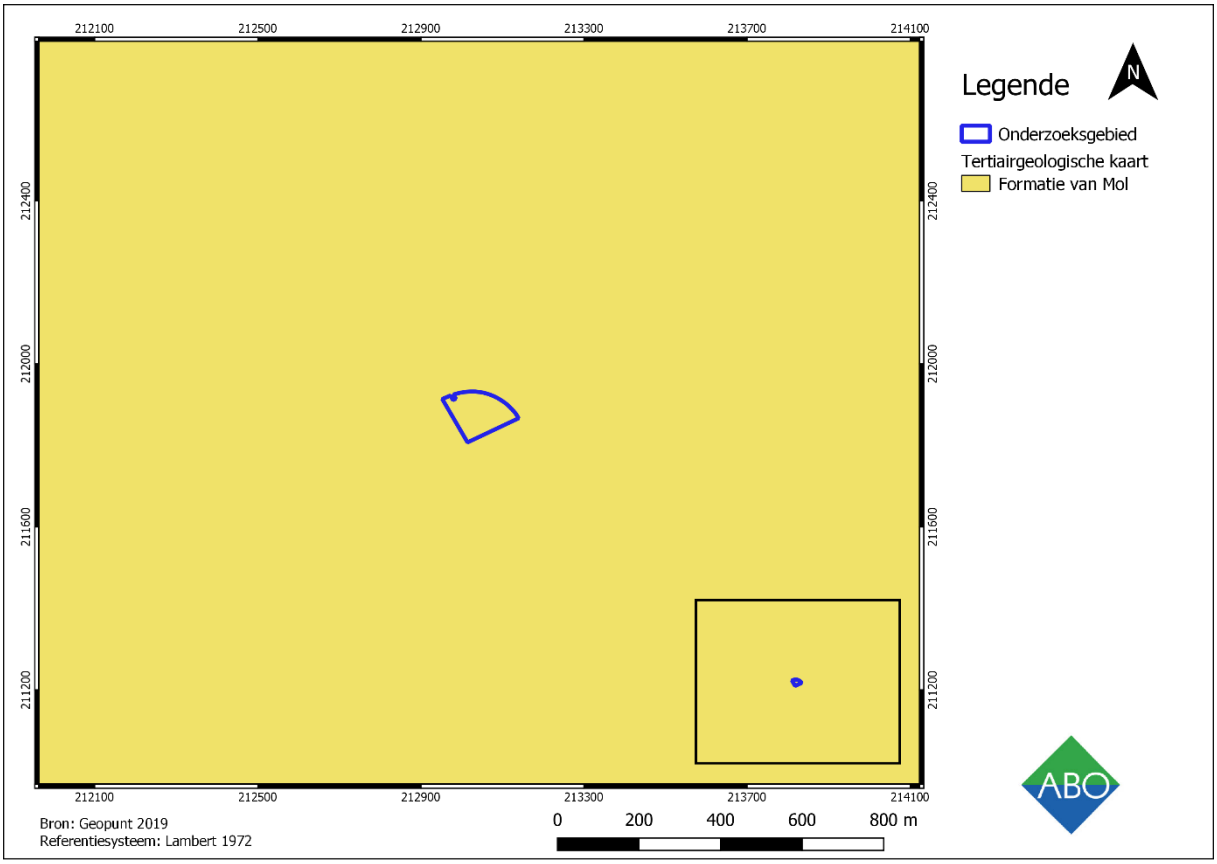

Figuur 14: Quartairgeologische sequentie thv het studiegebied (type 32). (Bron: Geopunt 2019).

Figuur 15: Gedigitaliseerde Quartairgeologische kaart (1:10000) met aanduiding van het studiegebied. (Bron: Geopunt 2019).

3.2.4 TERTIAIRGEOLOGISCHE KAART

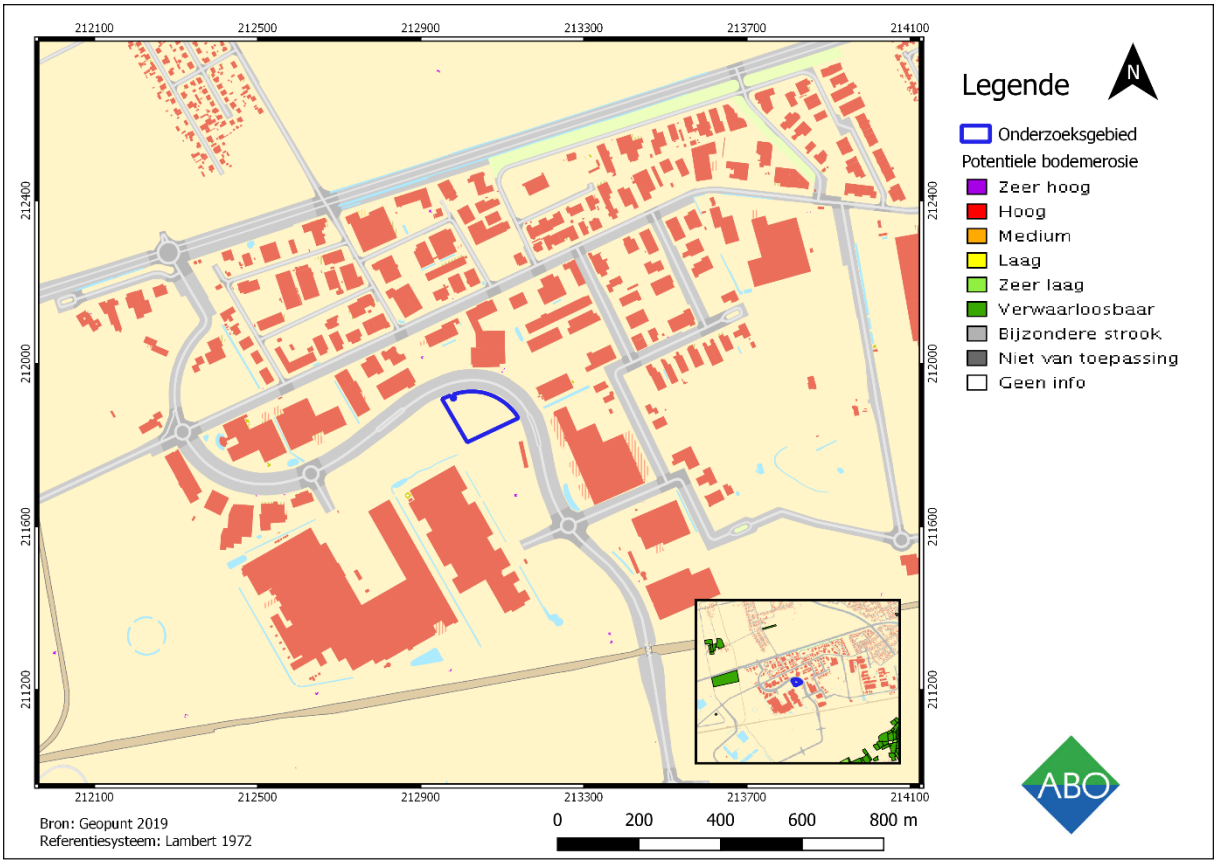

Figuur 16: Gedigitaliseerde tertiairgeologische kaart (1:10000) met aanduiding van het onderzoeksgebied. (Bron: Geopunt 2019).

Ter hoogte van het onderzoeksgebied komt de **Formatie van Mol** voor, en meer bepaald het Lid van Maatheide. Dit bestaat uit wit kwartszand dat eerder grof is. De formatie is ontstaan door rivierafzettingen van zand en grind in het Pleistoceen. Het wit gekleurde kwartszand is tot 75 meter dik, met kleine laagjes klei of bruinkool. Het witte zand is zeer gegeerd, waardoor het in de streek gewonnen wordt voor glasproductie.

3.2.5 BODEMEROSIEKAART

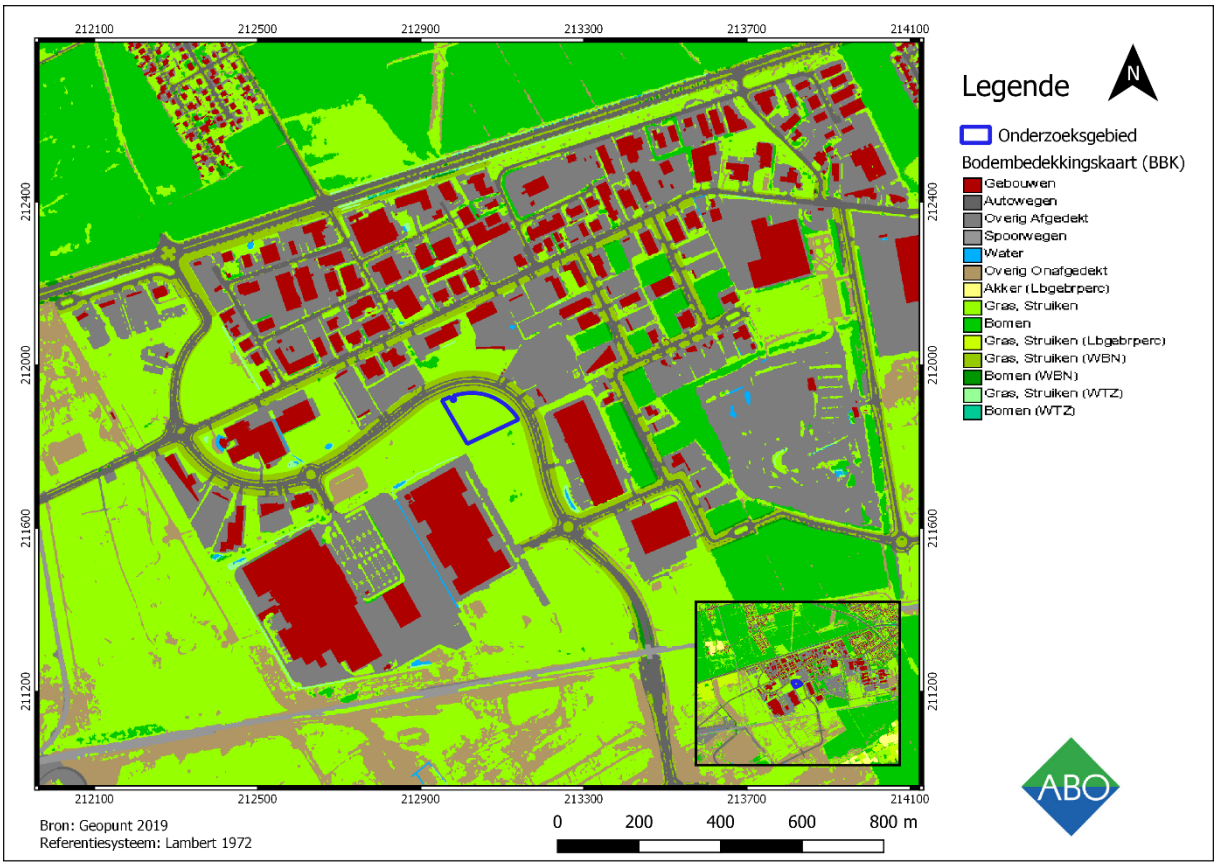
Ter hoogte van het onderzoeksgebied is er geen informatie beschikbaar over de potentiele bodemerosie. Omliggende percelen in de ruimere omgeving geven echter wel aan dat de streek een zeer laag tot verwaarloosbaar erosiepotentieel heeft.

Figuur 17: Bodemerosiekaart (1:10000) met aanduiding van het onderzoeksgebied. (Bron: Geopunt 2019).

3.2.6 BODEMBEDEKKINGSKAART

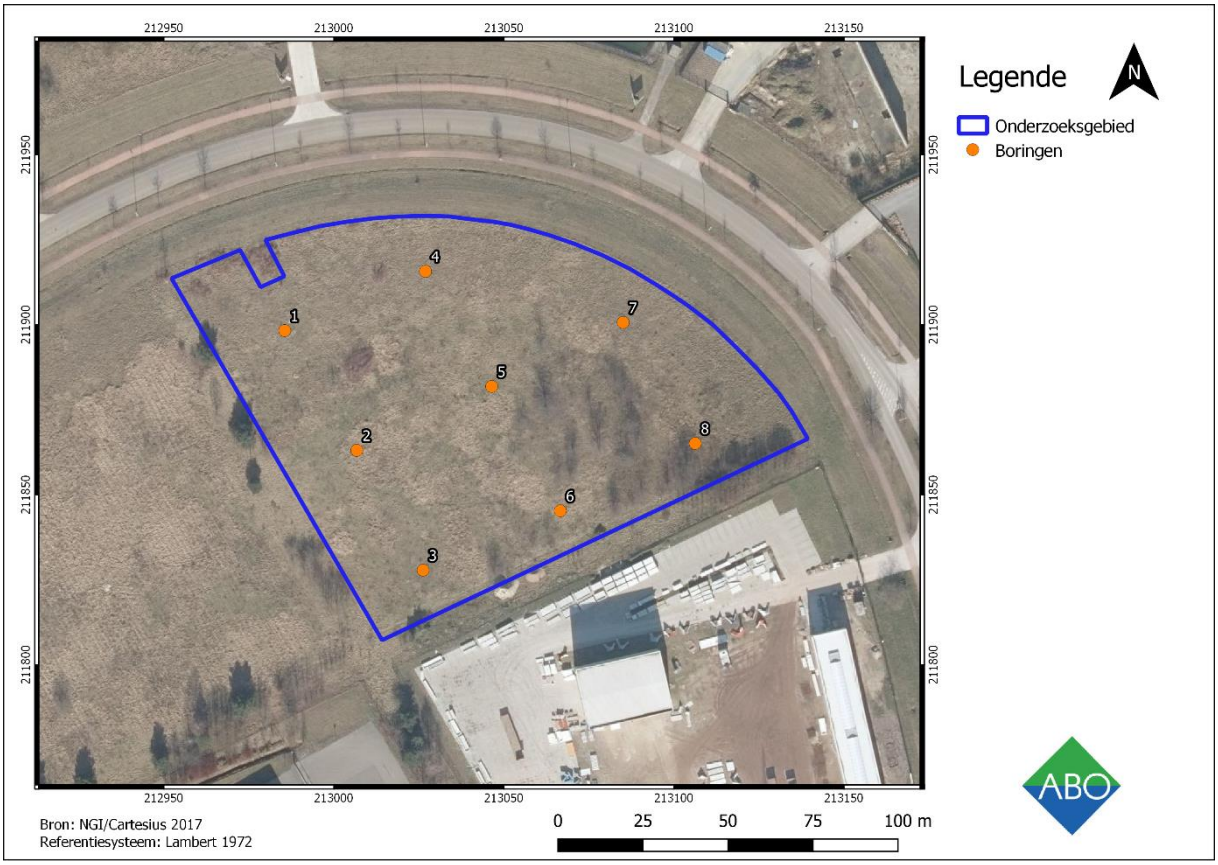
De bodembedekkingskaart geeft aan dat het onderzoeksgebied volledig uit gras en struiken bestaat (lichtgroen).

Figuur 18: Bodemgebruikskaart (1:10000) met aanduiding van het onderzoeksgebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019).

3.2.7 CONTROLEBORINGEN

Omdat het onderzoeksgebied zeer vlak is over het hele terrein, een verdwenen hoeve huisvestte en vooral ook deel uitmaakt van een industrieterrein dat in de 20e en 21e eeuw is gecreëerd, kan er verwacht worden dat de originele bodemopbouw verstoord is. Aan de hand van bureauonderzoek alleen kan deze hypothese echter niet gestaafd worden. Daarom werden op 17 mei 2019 acht controleboringen uitgevoerd door een erkend archeoloog van ABO nv. De boringen werden uitgevoerd volgens onderstaand grid, tot minstens de diepte van de werkzaamheden of tot de C-horizont werd bereikt. Boring 7 werd tot een diepte van 2,50 m-Mv uitgevoerd om eventuele dieper gelegen dekzanden of begraven Podzol-lagen te lokaliseren. Deze boring bleek echter negatief in dat opzicht.

Figuur 19: Het boorplan dat werd uitgevoerd op het onderzoeksgebied. (Bron: Geopunt 2019).

De precieze coördinaten van de boringen zijn te vinden in onderstaande tabel:

Boringnummer	X-coördinaat	Y-coördinaat
Boring 1	213106	211865
Boring 2	212986	211898
Boring 3	213007	211863
Boring 4	213026	211828
Boring 5	213027	211916
Boring 6	213046	211882
Boring 7	213067	211845
Boring 8	213085	211901

Figuur 20: Coördinaten van de boringen. (Bron: ABO nv 2019).

Tijdens een eerste visuele inspectie van het terrein bleek dat het onderzoeksgebied, zoals aangeduid op het DHM, hoger gelegen is dan de Gerard Mercatorstraat. Waarschijnlijk is er voor de

werkzaamheden aan de straat wat grond weggegraven en is het onderzoeksgebied gebleven zoals het was. Verder zijn er enkele struiken en bomen op het terrein aanwezig, maar is er voornamelijk open ruimte met gras. Tenslotte viel op hoeveel konijnen aanwezig zijn op het terrein, wat natuurlijk ook voor bepaalde bodemverstoringen kan zorgen.

Figuur 21: Foto van de huidige toestand op het terrein. (Bron: ABO nv 2019).

Algemeen bleek uit de boringen dat er ter hoogte van het onderzoeksgebied een ABC-opbouw aanwezig is, aangezien zes van de zeven boringen deze opbouw hadden. Bij boring 5 is een AC-opbouw aangetroffen (mogelijks door de graafwerken van een konijn). De diepte van de boringen varieert algemeen tussen 0,90 m-Mv en 1,20 m-Mv (boring 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8), behalve bij boring 7 die tot 2,50 m-Mv geboord is. Deze laatste boring is zo diep uitgevoerd om eventueel aanwezige begraven bodems te lokaliseren. De C-horizont werd meestal tussen 0,40 m-Mv en 0,60 m-Mv aangeboord. De grondwatertafel werd in geen enkele boring bereikt, zelfs niet bij de diepste boring. Het terrein is echter niet volledig droog, eerder matig nat.

Bij boring 1, 3, 4, 6, en 8 is de opbouw nagenoeg identiek. De A-horizont bestaat ut een donker zwartbruine zandlaag die zeer fijn en matig humeus is. De diepte varieert tussen 0,20 m-Mv en 0,40 m-Mv. Daaronder bevindt zich een B-horizont met een dikte tussen 0,09 meter en 0,26 meter. Ook dit is een zandlaag, maar dan eerder neutraal roestbruin van kleur. De C-horizont begint meestal op een diepte van 0,40 tot 0,60 m-Mv en loopt door tot het einde van de boring, tussen 0,90 m-Mv en 1,20 m-Mv. Deze horizont bestaat uit zeer fijn licht geelbeige zand. Bij boring 3 en 6 is er een onderscheid tussen de C1 en C2.

Boring 2 komt nagenoeg overeen met boring 1, 3, 4, 6 en 8. Het enige verschil is de aanwezigheid van resten van een E-horizont in de A, op een diepte van 0,40 m-Mv.

Bij boring 5 is een AC-profiel aangetroffen. De A-horizont bestaat uit matig humeus en zeer fijn donker zwartbruin zand, met een diepte van 0,40 m-Mv. Daaronder bevindt zich meteen de C1-horizont die geelbeige en zandig is. De C2-horizont is neutraal beigeroest en matig fijn. De C3-horizont is matig grof en matig kiezelhoudend met een neutraal beige tot grijze kleur.

Boring 7 komt ook weer overeen met boring 1, 3, 4, 6 en 8 qua opbouw. Het verschil is hier dat er werd geboord tot een diepte van 2,50 m-Mv. Hieruit bleek dat C-horizont, die begint op 0,30 m-Mv gewoon doorloopt tot het einde van de boring. Er werden hier geen begraven Podzolbodems aangetroffen.

De boorprofielen komen dus overeen met een ZAg-bodemtype (zeer droge tot matig natte zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B-horizont). Dit bodemtype staat op de bodemkaart niet ter hoogte van het onderzoeksgebied gekarteerd, maar wel in de nabije omgeving. De verwachte verstoring werd dus niet aangetroffen tijdens de controleboringen.

Figuur 22: Boring 8 met een ABC-bodemopbouw. (Bron: ABO nv, 2019).

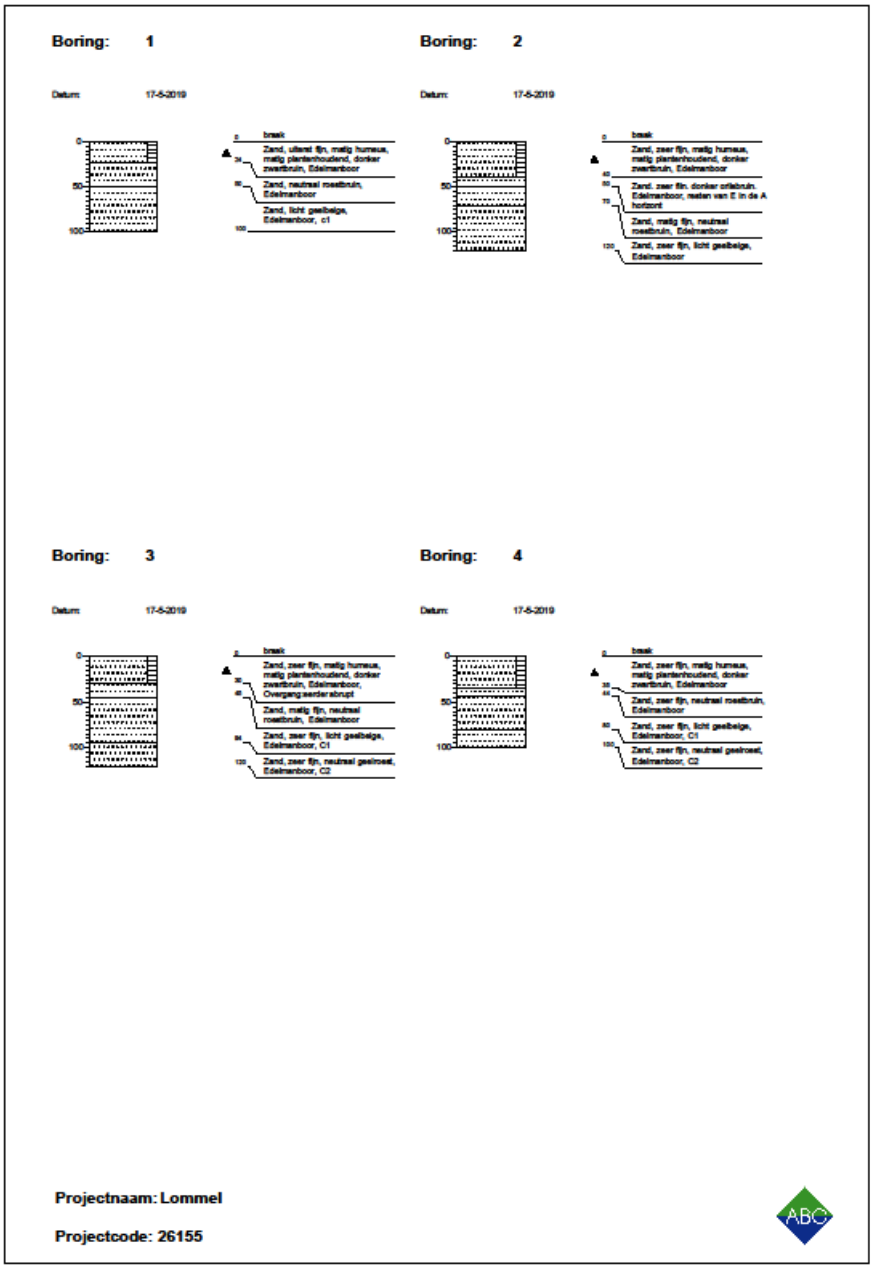
Figuur 23: Boring 4 met een ABC-bodemopbouw. (Bron: ABO nv, 2019).

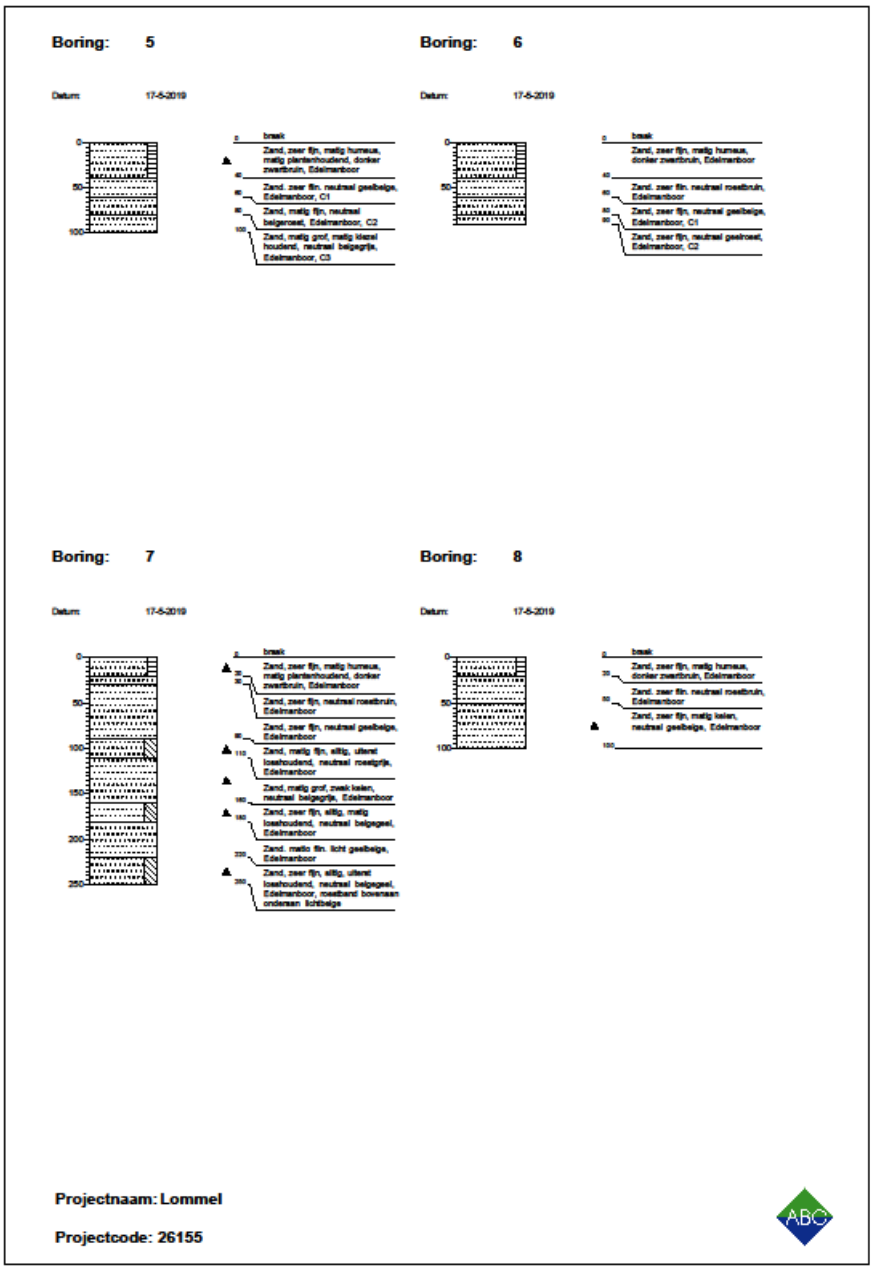
Figuur 24: Boring 5 met een AC-bodemopbouw. (Bron: ABO nv, 2019).

Figuur 25: Boring 7 met een ABC-bodemopbouw tot 2,50 m-Mv. (Bron: ABO nv 2019).

Figuur 26: Boorprofiel 1-4. (Bron: ABO nv 2019).

Figuur 27: Boorprofiel 5-8. (Bron: ABO nv 2019).

4 ASSESSMENTRAPPORT: ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

Geraadpleegde bronnen hoofdstuk 4 met betrekking tot archeologische voorkennis	Toelichting
Inventarissen	
Inventaris Archeologische zone	Buiten archeologische zone
Gekende Erfgoedwaarden	Relevant, cf. 4.1.2
Beschermde stads- en dorpsgezichten	Niet van toepassing
Centraal Archeologische Inventaris	Relevant, cf. 4.1.3
Inventaris Historische stadskern	Niet van toepassing
Inventaris gebieden waar geen archeologie te verwachten valt (GGA)	Niet van toepassing
Wereldoorlog relicten	Niet van toepassing
Cartografische bronnen	
Frickxkaart (ca. 1745)	Niet relevant, maar wel vermeld, cf. 4.2.1
Ferrariskaart (ca. 1771-1778)	Niet van toepassing
Atlas der Buurtwegen (ca. 1841)	Relevant, cf. 4.2.3
Vandermaelen kaarten (1846- 1854)	Relevant, cf. 4.2.4
Popp kaarten (1842-1879)	Niet van toepassing
Kaart uit 1939	Relevant, cf. 4.2.5
Orthofoto's 1971-2017)	Relevant, cf. 4.3

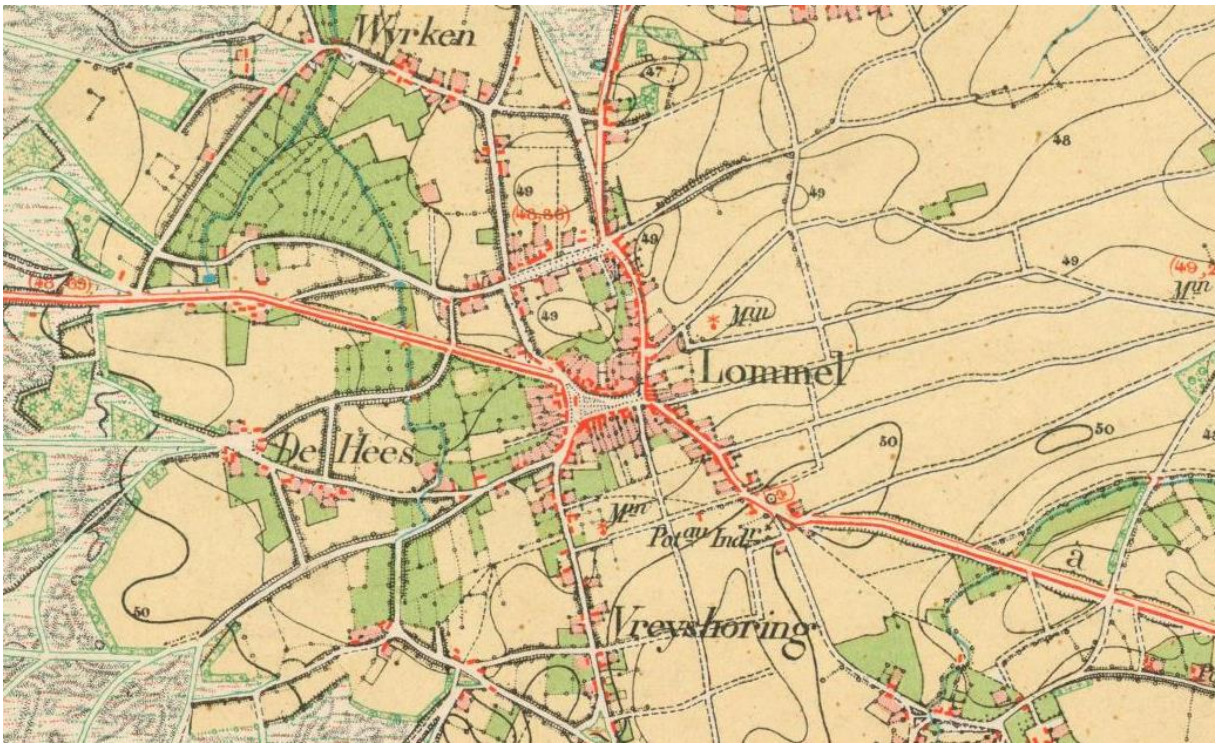
Figuur 28: Tabel met geraadpleegde bronnen

4.1 INVENTARISSEN ONROEREND ERFGOED

De overzichtskaart van Geoportaal Onroerend Erfgoed geeft voor het gebied rondom het studiegebied meldingen van beschermde monumenten, cultuurhistorische landschappen, zones opgenomen in de Centraal Archeologische Inventaris en bouwhistorische relicten.

4.1.1 HISTORISCH KADER

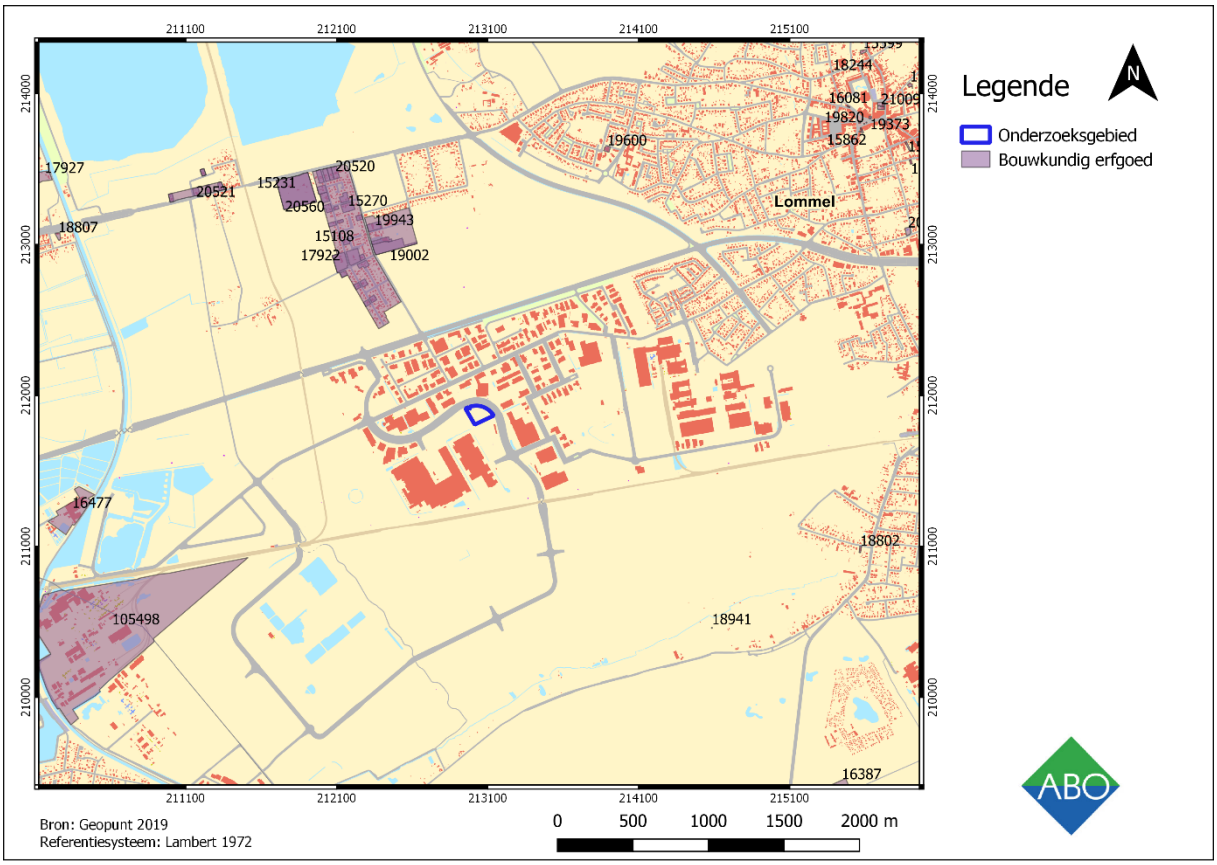
De oudste meldingen van Lommel dateren uit 990, uit een oorkonde van graaf Ansfried. De zandrijke streek werd echter al in de prehistorie bewoond. Er zijn sporen van kampementen tot 10.000 voor Christus gevonden. In de periode rond 4.000 tot 2.200 voor Christus is een overstap van een nomadische naar agrarische samenleving merkbaar in het archeologisch materiaal. Nederzettingen uit de bronstijd zijn tot op heden niet gevonden. Verschillende woonkernen stammen echter wel uit de Merovingische en Karolingische periode, zoals Lutlommel en Kattenbos. Andere kernen zoals Einde stammen dan weer uit de middeleeuwen. Hoewel de oudere landduinen ten tijden van de laatste ijstijd ontstonden, werden er ook in de middeleeuwen stuifzandformaties gevormd. Lommel was in die tijd een zeer bosrijk gebied, maar door het afgraven van de heide en een verregaande ontbossing vanaf het jaar 1000 kreeg het zand terug vrij spel. Bossen werden zeer schaars in de omgeving en het zou tot de 19e eeuw duren voor het gebied terug rijk aan bomen werd. Lommel werd tot de 19e eeuw voornamelijk gekenmerkt door de “woeste” grond van heide en moeras. Vanaf 1840 werd het heidelandschap langzaam maar zeker afgebouwd. In deze periode werden ook verschillende zandwinningsputten aangelegd, waardoor op hun beurt vijvers ontstonden.

Figuur 29: Kaart van Lommel uit 1873. (Bron: Cartesius 2019).

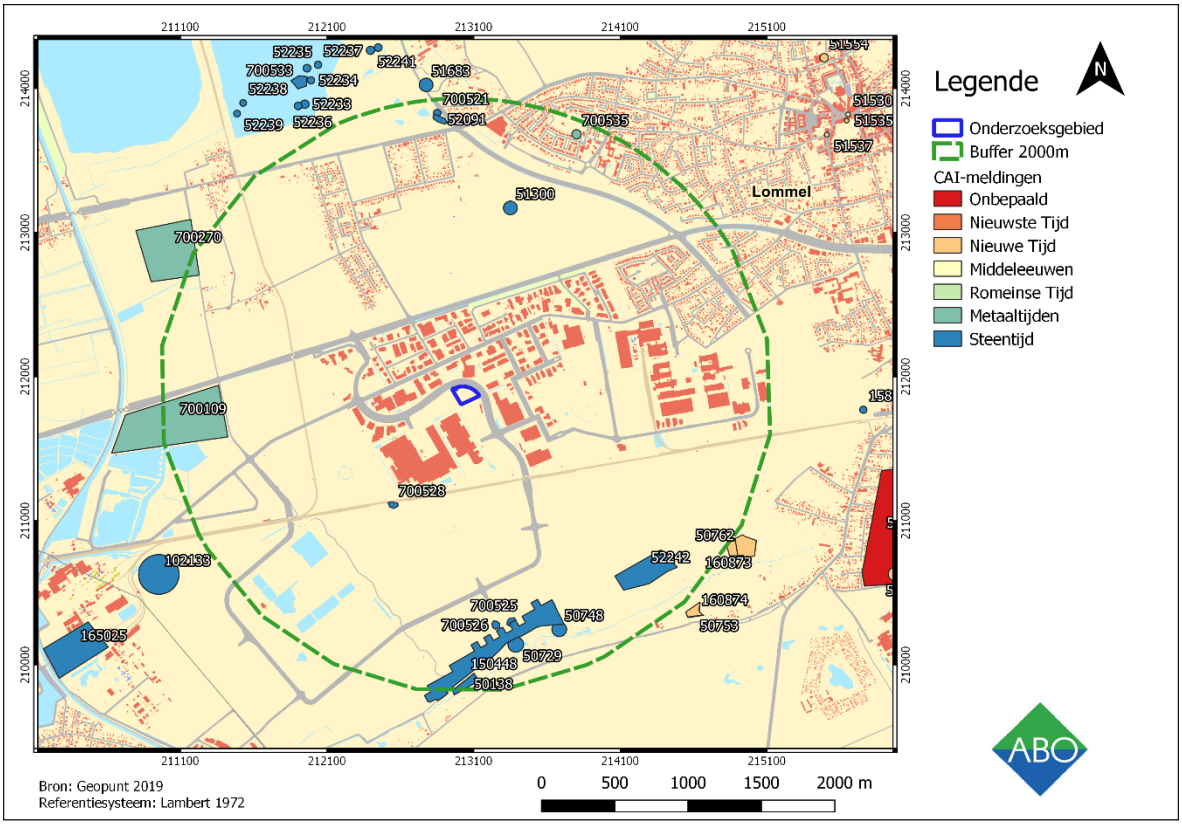
4.1.2 GEKENDE ERFGOEDWAARDEN M.B.T. HET ONDERZOEKSGEBIED

Er zijn ter hoogte van het onderzoeksgebied geen relevante erfgoedwaarden aangetroffen, allicht omdat het in het midden van een pas ontwikkelde industriezone ligt. De meest opvallende erfgoedwaarde in de ruimere omgeving is de noordelijk gelegen Tuinwijk bij de Metaalfabrieken van Overpelt-Lommel (ID. 122064), die sinds 2018 vastgesteld bouwkundig erfgoed is. Na de oprichting van de nabijgelegen zinkfabriek in het begin van de 20e eeuw werd deze tuinwijk met 40 arbeiderswoningen gerealiseerd. De bouwwerken werden tussen 1905 en 1909 uitgevoerd.

Figuur 30: De erfgoedwaarden met betrekking tot het onderzoeksgebied. (1:25000). (Bron: Geopunt 2019).

4.1.3 CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI)

Figuur 31: Alle CAI-meldingen (1:25000) binnen een straal van 2000 meter.

In een straal van 2.000 meter rond het onderzoeksgebied zijn er in totaal 14 meldingen van de Centrale Archeologische Inventaris aanwezig. Het gaat hier om opvallend veel steentijdmateriaal, maar de metaaltijden en in mindere mate Nieuwe Tijden zijn ook vertegenwoordigd. Er zijn geen sporen van Romeins of middeleeuws materiaal, al wilt dat niet zeggen dat het niet aanwezig kan zijn.

Het materiaal uit de steentijd bevindt zich zowel ten noorden als ten zuiden van het onderzoeksgebied. Het gaat hier in bijna alle gevallen om grote concentraties lithisch materiaal zoals kernen, debitageproducten, schrabbers, stekers, geretoucheerde klingen, geretoucheerde microklingen, geretoucheerde afslagen, spitsen, kloppers, microlieten met oppervlakte-retouches en andere fragmenten van werktuigen. De meeste meldingen met meer dan 500 artefacten (ID. 700525, 700526, 52242) zijn het gevolg van uitgevoerde boringen, prospecties en opgravingen. Ten zuiden van het onderzoeksgebied is ook een laatmesolithisch jagerskamp gelokaliseerd in de vallei van de Molse Nete (ID. 50138). Hier werden drie houtskoolhaarden aangetroffen. De lithische artefacten stammen grotendeels uit het laat-Paleolithicum tot het laat-Mesolithicum. De zuidelijk gelegen meldingen aan Kristalpark III (ID. 700525, 150448, 50729, 50748, 52242) zijn volgens archeoloog Bart Vanmontfort afkomstig van eenzelfde sitecomplex dat zich op de dekzandrug aan de vallei van de Molse Nete bevond. De artefactconcentraties zijn dan ook een accumulatie van duizenden jaren aan bewoning. Dit blijkt uit de archeologienota die hij heeft opgesteld voor het zuidelijk gelegen gebied aan Kristalpark III.[1] De meldingen uit de metaaltijden zijn voornamelijk indicaties van Celtic fields (ID. 700109, 700270) uit de bronstijd. Verder zijn er ook wat fragmenten van een potbeker uit de Bronstijd aangetroffen (ID. 700535). De melding uit de Nieuwe Tijd betreft een genivelleerde schans (ID. 50762).

[1] Vanmontfort 2017, 19.

ID	Adres	Naam	Datering
700525	Kristalpark III zonder nummer, Lommel	Lithisch materiaal: 1300 artefacten	Paleolithicum
700521	Maatheide zonder nummer, Lommel	Lithisch materiaal: 8 artefacten, 7 afslagen	Paleolithicum
50748	Vosvijvers 2, Lommel	Lithisch materiaal: 3 artefacten	Paleolithicum
52091	Maatheide zonder nummer, Lommel	Lithisch materiaal: 14 werktuigen	Paleolithicum
700526	Vosvijvers 5, Lommel	Lithisch materiaal: 560 artefacten	Paleolithicum
700528	Station Werkplaatsen, Lommel	Lithisch materiaal: kernen, debitage, werktuigen	Mesolithicum
52242	Mols Netepad 2, Lommel	Lithisch materiaal: 4600 artefacten	Mesolithicum
50138	Zandstraat zonder nummer, Lommel	Laat-Mesolithisch jagerskamp: 3 haarden	Mesolithicum
150448	Zandstraat zonder nummer, Lommel	Mogelijke occupatie: lithisch materiaal	Mesolithicum
51300	Ringlaan zonder nummer, Lommel	Lithisch materiaal	Steentijd
700109	J. en R. Vlegelstraat zonder nummer, Lommel	Celtic field	Bronstijd
700270	Zonnebaarstraat zonder nummer, Lommel	Celtic field	Bronstijd
700535	Jan Frans Willemsstraat 47-53, Lommel	Fragmenten potbeker	Bronstijd
50762	Eviestraat 39, Lommel	Schans	Nieuwe Tijd

Figuur 32: Overzichtstabel CAI.

4.1.4 ANDER ONDERZOEK

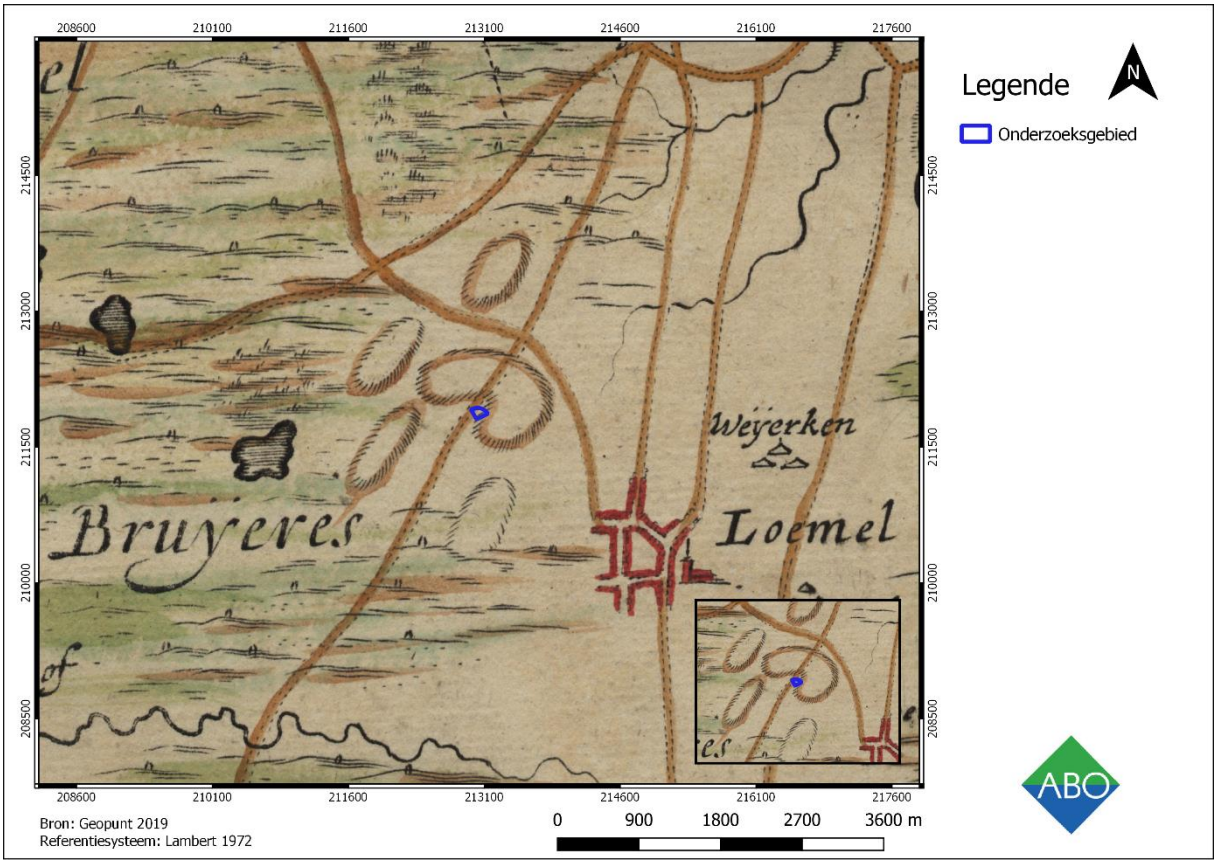
Voor de bouw van een industrieel gebouw op percelen 1408N16 en 1408P16 (aan de overkant van de Gerard Mercatorstraat) werd door Rik van de Konijnenburg[2] in 2017 een archeologienota opgesteld.[3] Het ging hier om een onderzoeksgebied van 8.330 m² waarop een industrieel gebouw met magazijnen, kantoren, een bedrijfshal en omliggende verharding werd voorzien. De maximale verstoringsdiepte zou van ca. 1,50 m-Mv tot 2,00 m-Mv gaan. Uit het bureauonderzoek bleek dat het terrein bouwrijp was gemaakt tijdens de inrichting van het industriegebied, er werd dan ook uit gegaan van een bepaalde verstoring van de bodem. Het terrein bleek ook genivelleerd te zijn. Omdat er wel degelijk een archeologisch potentieel in de omgeving is, werd een landschappelijk bodemonderzoek aan de hand van 4 profielputten geadviseerd om de graad van verstoring in kaart te brengen.

[2] Van de Konijnenburg, 2017.
[3] https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/3042

4.2 CARTOGRAFISCHE BRONNEN

4.2.1 FRICXKAART (CA. 1712)

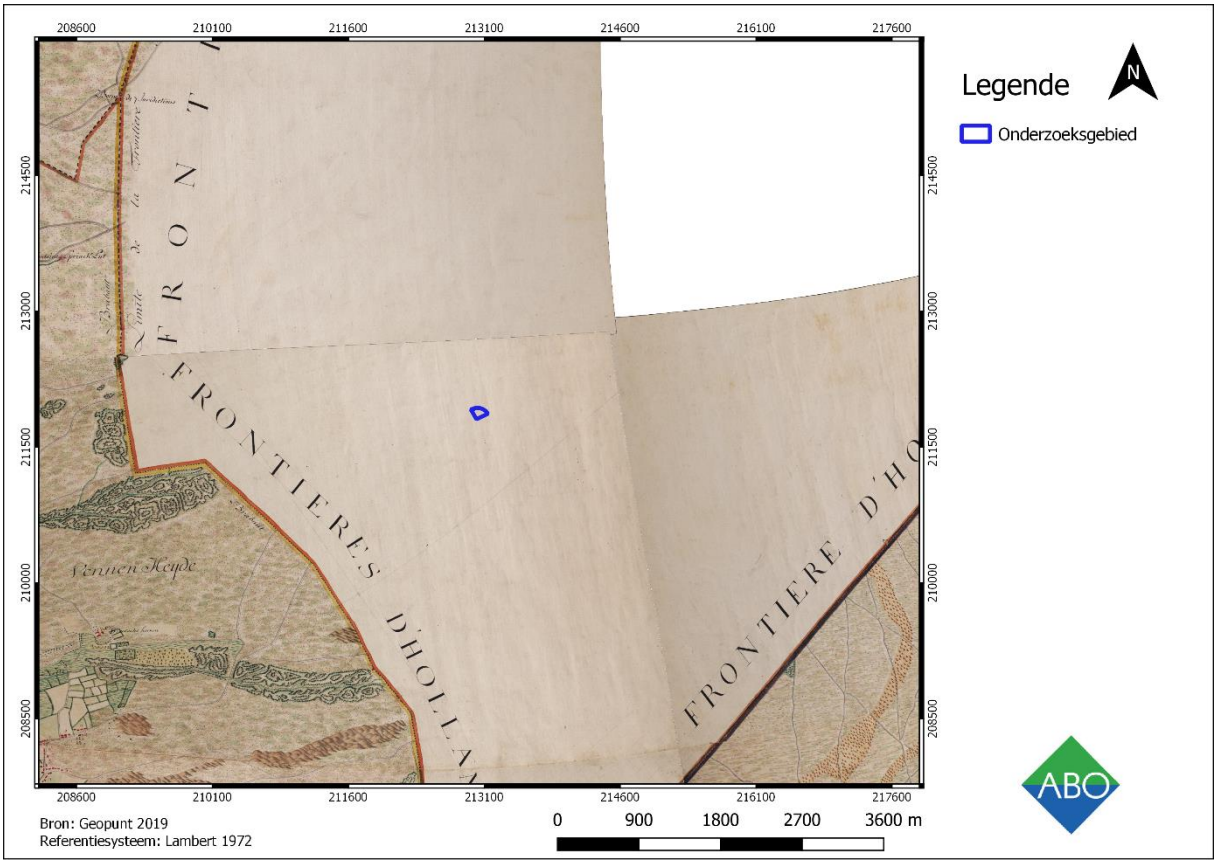
Op de Fricxkaart is te zien hoe het onderzoeksgebied ter hoogte van de Lommelse moerassen staat aangeduid. *Loemel* (Lommel) ligt, eerder foutief, ten zuid oosten gekarteerd. In de nabije omgeving staan ook al enkele kleine gehuchten aangeduid, zoals *Luttelloemel* (Lutlommel), *Weselhof* en *Weyerken*. Omwille van het gebrek aan detail is de Fricxkaart verder weinig relevant.

Figuur 33: Fricxkaart (1:45000) met aanduiding van het onderzoeksgebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019).

4.2.2 FERRARISKAART (CA. 1771- 1778)

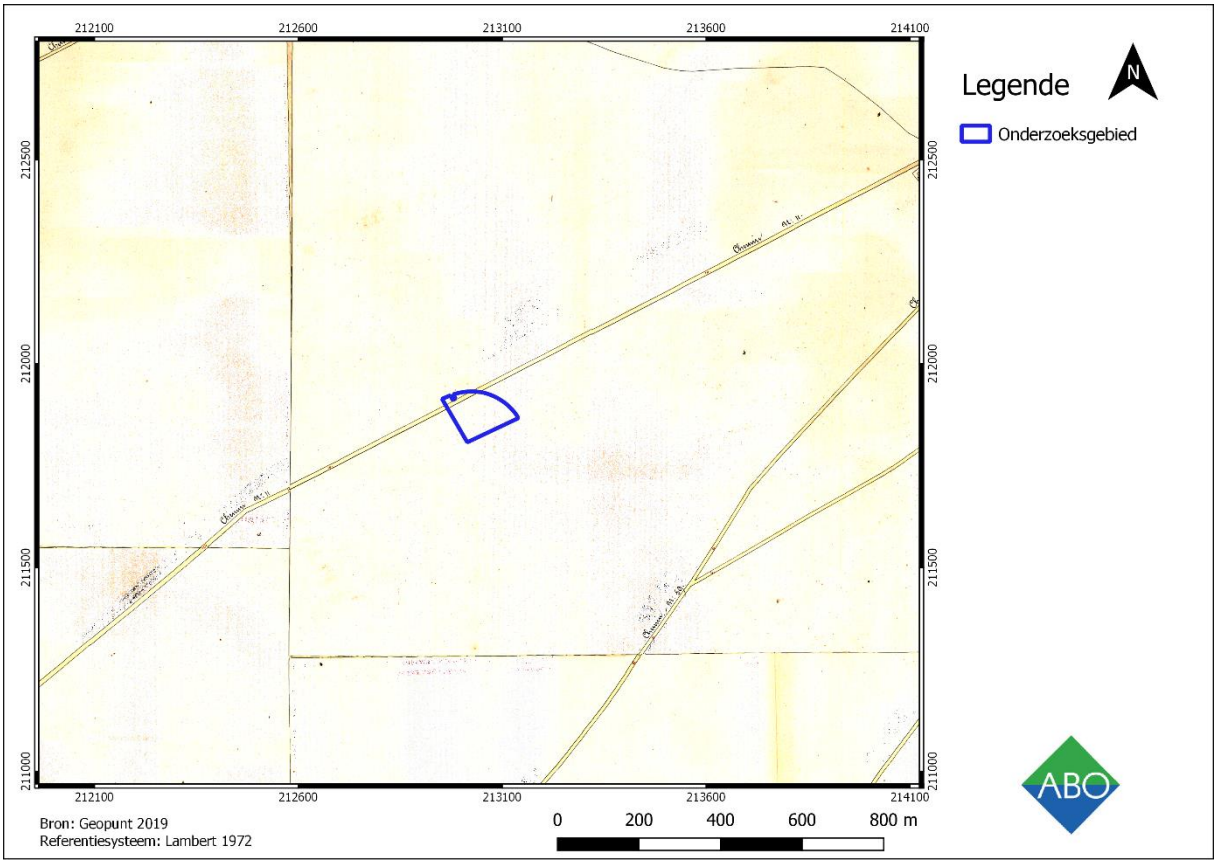
De Ferrariskaart is voor het onderzoeksgebied niet beschikbaar omdat de streek rond Lommel op dat moment deel uitmaakte van Nederland. De zogenaamde *Frontiere D'Hollande* of Nederlandse grens is zichtbaar op de kaart.

Figuur 34: Ferrariskaart (1:45000) met aanduiding van het onderzoeksgebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019).

4.2.3 ATLAS DER BUURTWEGEN (CA. 1841)

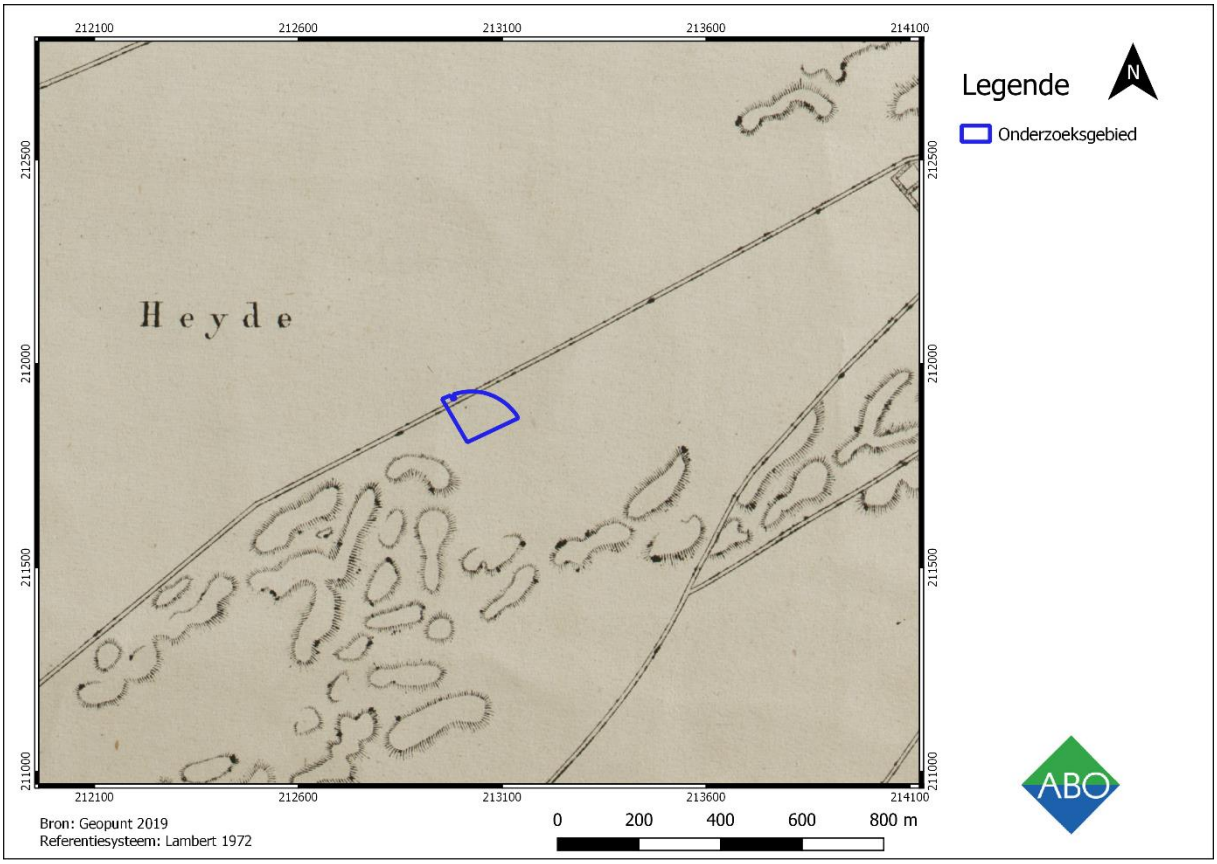
Op de Atlas der Buurtwegen is Lommel wel als onderdeel van België gekarteerd. In het noordelijk deel van het onderzoeksgebied loopt een buurtweg. Verder valt er zeer weinig te zeggen, aangezien het gebied leeg is.

Figuur 35: Atlas der Buurtwegen (1:10000) met aanduiding van het onderzoeksgebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019).

4.2.4 VANDERMAELENKAART (CA. 1846-1854)

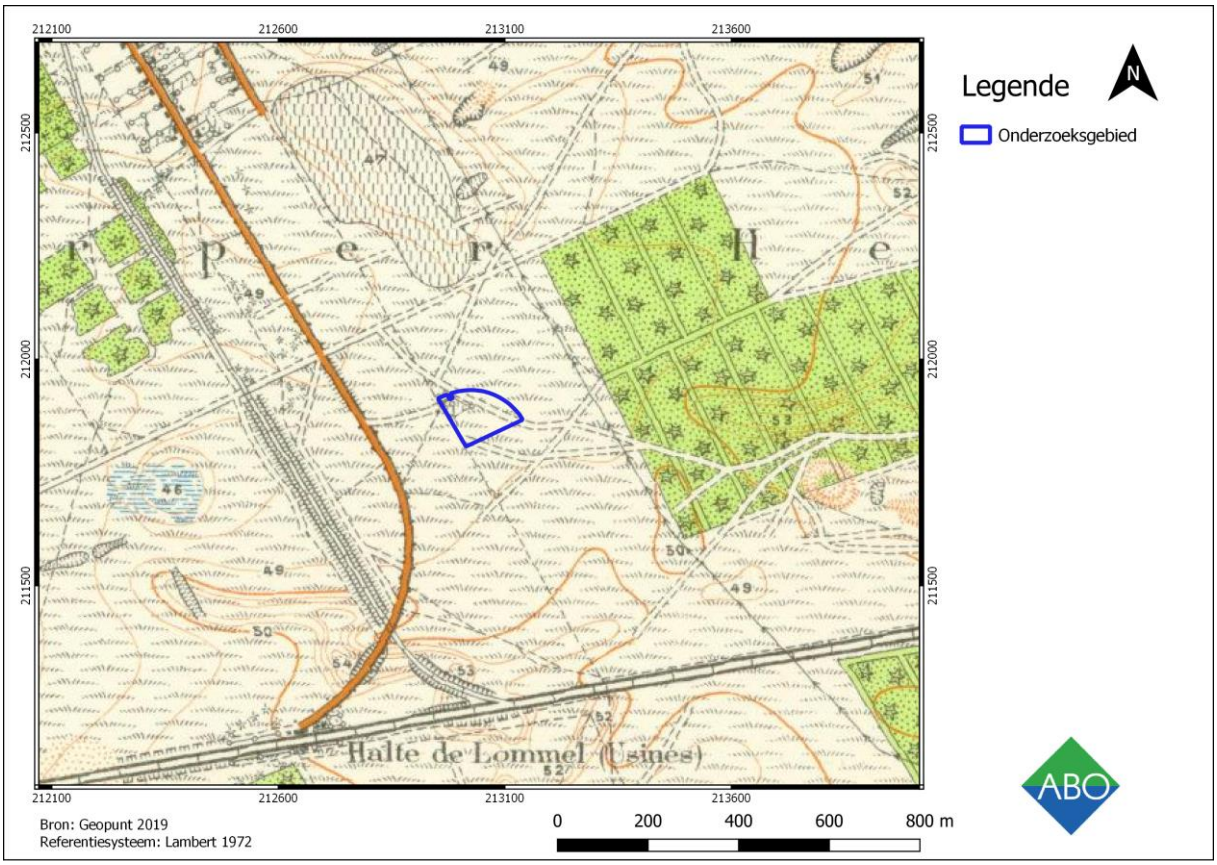
Op de Vandermaelenkaart staat het onderzoeksgebied gekarteerd ter hoogte van de *Dorper Heyde* (Dorperheide), een naam die nu nog steeds in gebruik is. Het onderzoeksgebied is niet bebouwd, net als de nabije omgeving. Door het noordelijk deel van het onderzoeksgebied loopt een buurtweg.

Figuur 36: Vandermaelenkaart (1:10000) met aanduiding van het onderzoeksgebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019).

4.2.5 NA 1900

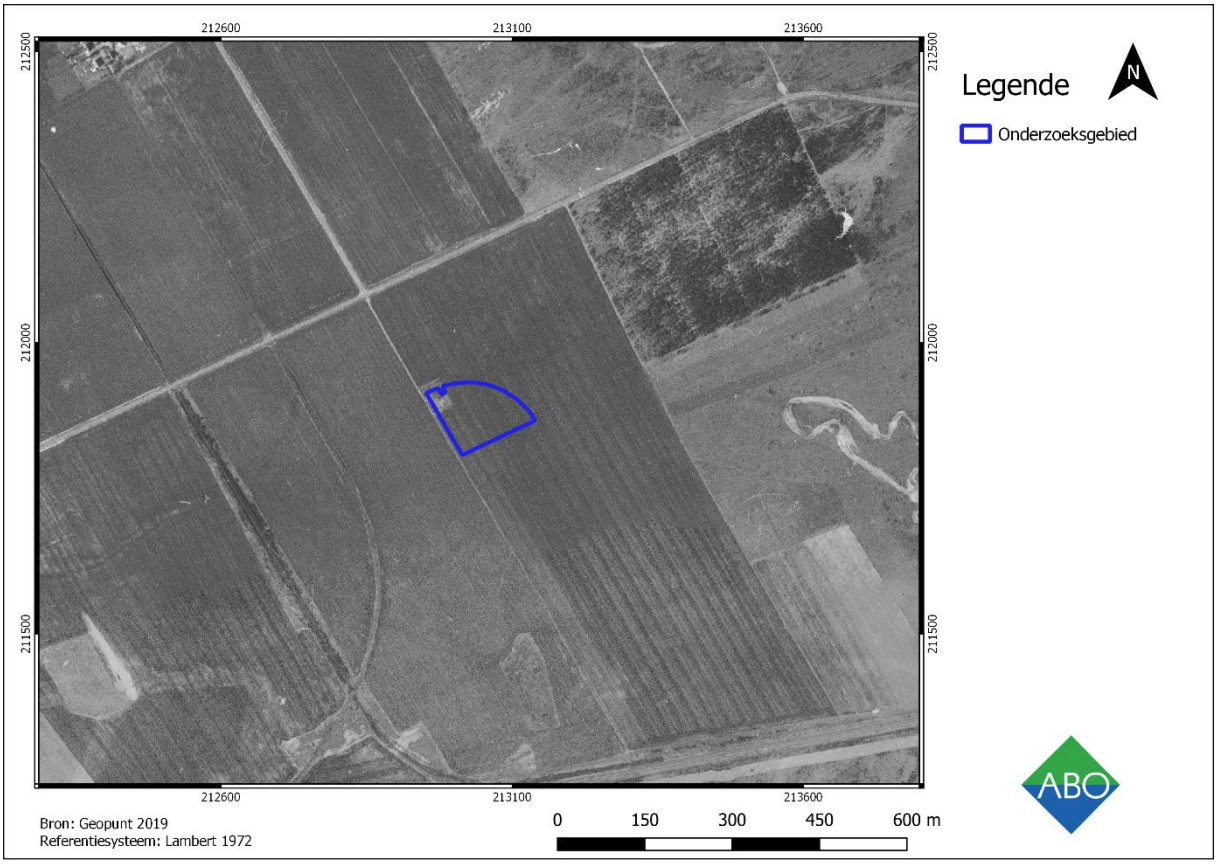
Op de kaart van 1939 is te zien dat er heel wat veranderd is. Deze veranderingen zijn omstreeks 1900 begonnen met de aanleg van de Tuinwijk die in het noorden zichtbaar is. Sinds 1920 staat er ook een huis of boerderij in de noordwestelijke hoek van het onderzoeksgebied. Verder opvallend is de uitbreiding van verschillende wegen en het treinspoor in het zuiden.

Figuur 25: Kaart (1:8000) met aanduiding van het onderzoeksgebied (blauw) en de huidige situatie. (Bron: Geopunt 2019).

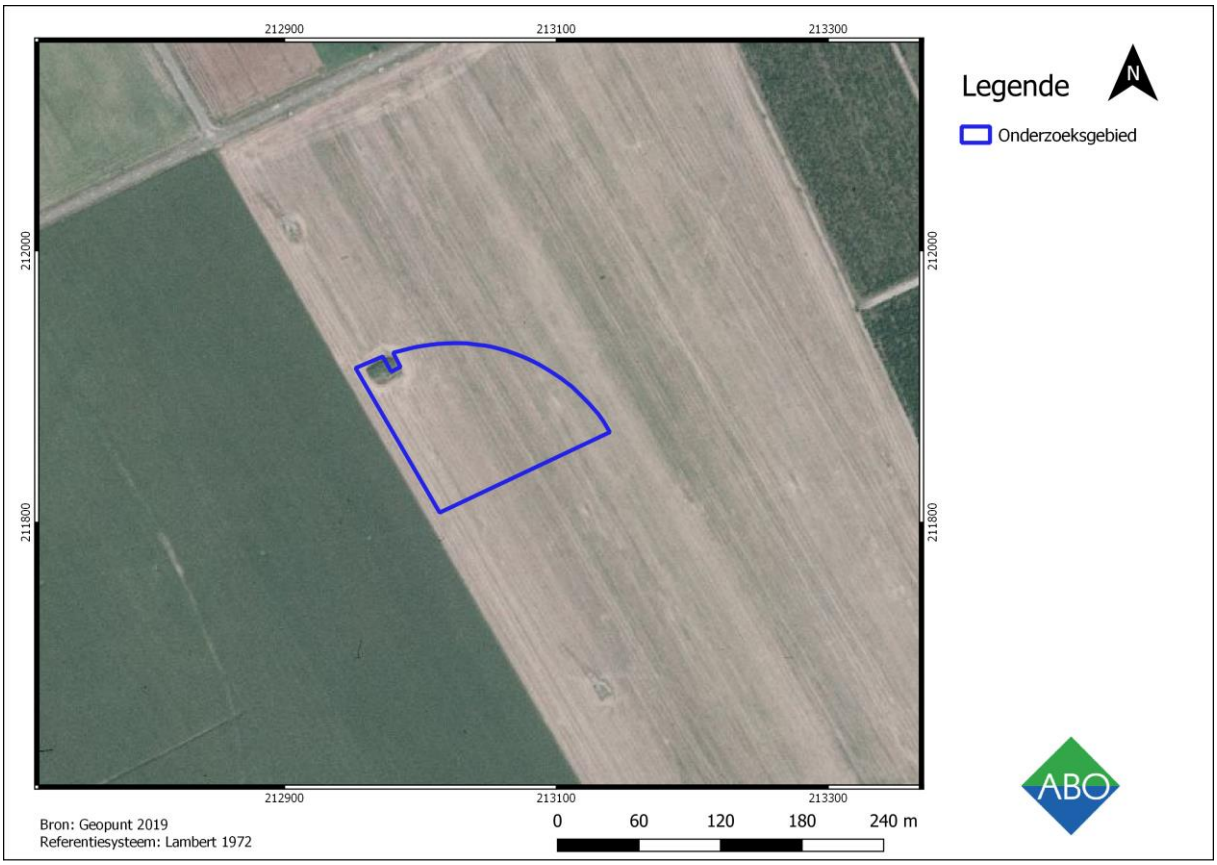
4.3 RECENTE LANDSCHAPSVERANDERINGEN

Op de orthofoto uit 1971 is duidelijk te zien dat het onderzoeksgebied deel uitmaakt van akkerland. Er is in de noordelijke bovenhoek nog steeds een gebouw met omliggende verharding te zien. Ten westen van het onderzoeksgebied zijn er resten van een voormalige spoorweg.

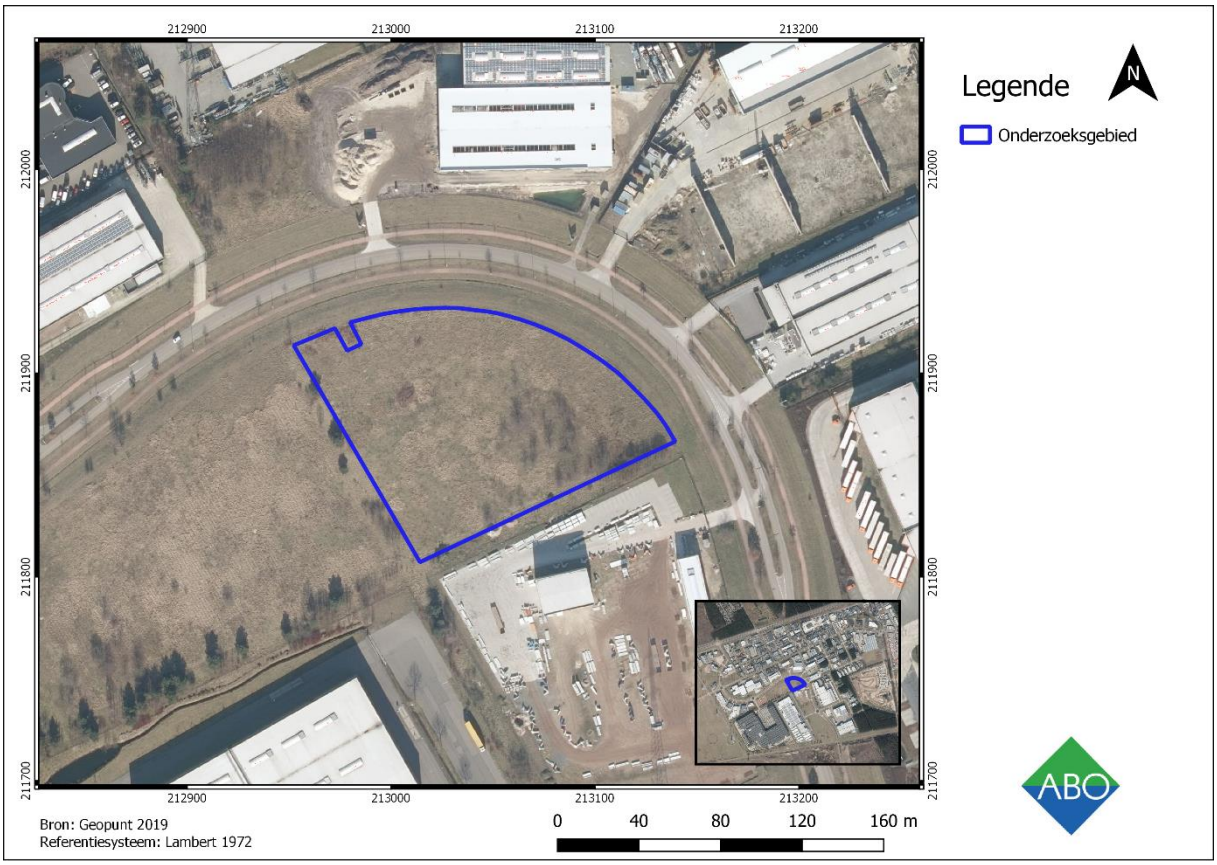
Figuur 37: Orthofotomozaïek (1:7000), kleinschalig, zomeropnamen, panchromatisch (1971) met weergave van het studiegebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019).

De orthofoto uit 1991 geeft nu ook duidelijk in kleur aan dat het onderzoeksgebied landbouwgrond betreft. De boerderij of hoeve is ondertussen weg, en er is enkel nog een kale grasplek zichtbaar.

Figuur 38: Orthofotomozaïek (1:4000), kleinschalig, zomeropnamen, panchromatisch (1991) met weergave van het studiegebied (blauw). (Bron: Geopunt 2019).

De orthofoto uit 2018 toont het gebied in de huidige toestand, ingesloten tussen allerlei bedrijven op het industriegebied.

Figuur 39: Orthofotomozaïek (1:2000), kleinschalig, zomeropnamen, panchromatisch (2018) met weergave van het studiegebied (blauw). (Bron: Google Maps 2018).

5 BESLUIT

5.1 INTERPRETATIE EN DATERING

Het onderzoeksgebied is gelegen op een perceel aan de Gerard Mercatorstraat zonder nummer, te Lommel in de provincie Limburg. De vergunningsaanvraag betreft slechts één perceel, 72020C1408/00L010, dat volledig als onderzoeksgebied kan benoemd worden in deze archeologienota. De oppervlakte van het terrein bedraagt 13.755 m². Het onderzoeksgebied situeert zich in het gehucht Dorperheide, en meer bepaald in het industriegebied Balendijk/Kristalpark I dat begin 21e eeuw werd ingericht in deze streek. Daarvoor was het onderzoeksgebied in gebruik als landbouwgrond. Op ruimer niveau is het centrum van Lommel op drie kilometer naar het noordoosten gelegen. Ten zuiden ligt bedrijventerrein Kristalpark III, waar ook verschillende uitbreidingen aan de gang zijn.

Geografisch gezien is het onderzoeksgebied gelegen op een uitloper van het Kempisch laagplateau, niet ver van verscheidene valleien. Het terrein zelf is echter zeer vlak, rond 48,00 mTAW. De bodemkaart geeft aan dat er twee Podzolprofielen (t-Zcg en Zdft) kunnen verwacht worden ter hoogte van het onderzoeksgebied. Anderzijds was ook een verstoorde bodem mogelijk, gezien de recente ontwikkelingen op het industriegebied. Controleboringen hebben echter uitgewezen dat de bodem nog steeds intact is en grotendeels uit een ABC-profiel bestaat. Bij een enkele boring werd een AC-profiel aangetroffen. Mogelijke (begraven) Podzolbodems werden echter niet aangetroffen. Er is geen informatie beschikbaar over het erosiepotentieel.

In de nabijheid van het onderzoeksgebied zijn er geen relevante erfgoedwaarden aangetroffen. Er zijn wel een heel aantal meldingen uit de Centrale Archeologische Inventaris binnen een straal van 2.000 meter. Deze meldingen betreffen voornamelijk lithisch materiaal uit de Steentijd. Meer bepaald gaat het om werktuigen en andere artefacten uit het laat-Paleolithicum tot laat-Mesolithicum. Ten zuiden van het onderzoeksgebied is ook een grotere cluster van bewoning uit de prehistorie gevonden. Sporen uit de Metaaltijden betreffen voornamelijk Celtic fields en een potbeker.

Cartografische bronnen geven aan dat het onderzoeksgebied lange tijd deel uitmaakte van de “woeste” gronden, of moerassige heidelandschappen. Rond de tweede helft van de 19e eeuw werden de gronden langzaam omgevormd tot landbouwgrond. Omstreeks 1920 werd een hoeve of boerderij in de noordelijke hoek van het onderzoeksgebied gerealiseerd. Verder bleef het terrein onbebouwd. Tegenwoordig is het onderzoeksgebied als industriezone in gebruik en is de hoeve verdwenen.

5.2 INSCHATTING POTENTIEEL TOT KENNISVERMEERDERING

Deze archeologienota werd opgesteld door ABO nv naar aanleiding van de bouw van een industriehal met kantoorruimte en conciërgewoning op een onderzoeksgebied van 13.755 m². Het doel van dit onderzoek is drieledig. Ten eerste wordt er op basis van de beschikbare informatie nagegaan of er archeologische resten te verwachten zijn op het terrein. Ten tweede wordt nagegaan hoe goed deze resten zijn bewaard en in hoeverre ze zijn bedreigd door de geplande werken. Ten derde wordt nagegaan wat het potentieel tot kennisvermeerdering is.

Op het onderzoeksgebied wordt een industriehal (6.174 m²) met kantoorruimtes (312 m²) en een conciërgewoning (78 m²) voorzien op perceel 72020C1408/00L010. De fundering van het gebouw bestaat uit een plaat tot 0,20 m-Mv met 0,20 bufferzone en daaronder ca. 100 funderingskolommen tot 1,45 m-Mv diep. Verder wordt er rondom het gebouw een verharding (4.108 m²) en parkeerplaatsen (1.015 m²) voorzien met een verstoringsdiepte tot 0,50 m-Mv. De groenzone (2.070 m²) zal dan weer een verstoring tot 0,30 m-Mv betekenen. Ten slotte zijn er ook nog infiltratiegrachten (777 m²) met een verstoringsdiepte tot 1,70 m-Mv. De bodemingreep is nagenoeg even uitgebreid als het perceel zelf, namelijk ca. 13.755 m².

Zone	Oppervlakte	Verstoringsdiepte
Industriële hal	6.174 m²	Max. 1,45 m-Mv
Kantoor	312 m²	Max. 1,45 m-Mv
Conciërgewoning	78 m²	Max. 1,45 m-Mv
Verharding	4.108 m²	0,50 m-Mv
Parking	1.015 m²	0,50 m-Mv
Groenzone	2.070 m²	0,30 m-Mv
Infiltratiegrachten	777 m²	1,50 m-Mv – 1,70 m-Mv

Figuur 40: Overzicht van de werkzaamheden. (Bron: Opdrachtgever, 2019).

CAI-meldingen uit de omgeving geven een duidelijk potentieel aan voor archeologisch materiaal uit de Prehistorie en in mindere mate ook de Metaaltijden en Nieuwe Tijd. Romeins en middeleeuws materiaal werd niet in de directe omgeving aangetroffen. De ligging van het onderzoeksgebied op een dekzandrug die in het zuiden afloopt richting de Molse Nete doet vermoeden dat er ook hier een potentieel is voor steentijdvondsten. Het lokale reeds aangetroffen materiaal uit de steentijd bevindt zich zowel ten noorden als ten zuiden van het onderzoeksgebied. Het gaat hier in bijna alle gevallen om grote concentraties lithisch materiaal zoals kernen, debitageproducten, schrabbers, stekers, geretoucheerde klingen, geretoucheerde microklingen, geretoucheerde afslagen, spitsen, kloppers, microlieten met oppervlakte-retouches en andere fragmenten van werktuigen. Ten zuiden van het onderzoeksgebied is ook een laat-Mesolithisch jagerskamp gelokaliseerd in de vallei van de Molse Nete. Hier werden drie houtskoolhaarden aangetroffen. De lithische artefacten stammen grotendeels uit het laat-Paleolithicum tot het laat-Mesolithicum. De gevonden artefactconcentraties, tot meer dan 4.000 stuks, kunnen dan ook een accumulatie van duizenden jaren aan bewoning zijn. Aangezien er ook een potentieel is voor de Metaaltijden en Nieuwe Tijd, moet er ook rekening gehouden worden met de aanwezigheid van eventuele sporensites.

Controleboringen hebben aangegeven dat het onderzoeksgebied over het algemeen onverstoord is. Zeven van de acht boringen bleken een duidelijke ABC-opbouw te hebben, overeenkomend met het ZAg-bodemtype (zeer droge tot matig natte zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B-horizont). Bij één boring werd een AC-profiel geregistreerd. De B-horizont heeft een dikte tussen 0,09 meter en 0,26 meter. De C-horizont begint meestal tussen 0,40 en 0,60 m-Mv. Boring 7 werd tot een diepte van 2,50 m-Mv uitgevoerd om eventuele dekzanden of begraven Podzolbodems aan te treffen. Dit was

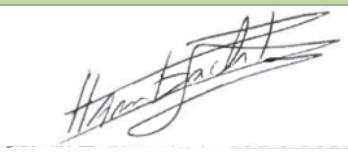
echter niet het geval. De boringen geven aan dat er wel degelijk een potentieel is voor archeologisch materiaal vanaf de Prehistorie tot meer recente tijden.

Op basis van bovenstaande argumenten is er een duidelijk potentieel voor het aantreffen van archeologisch materiaal. Daarom wordt er **verder onderzoek** geadviseerd over het hele onderzoeksgebied in de vorm van een verkennend archeologisch booronderzoek en proefsleuven. Waarderende archeologische boringen en proefputten kunnen ook nog uitgevoerd worden indien de verkennende boringen positief zijn.

5.3 SAMENVATTING

Ter hoogte van een onderzoeksgebied (13.755 m²) aan de Gerard Mercatorstraat te Lommel wordt een bodemingreep over het hele terrein verwacht. De werken zullen een maximale diepte van 1,70 m-Mv bereiken. Op basis van het bureauonderzoek werd vastgesteld dat er een duidelijk potentieel is voor archeologisch materiaal uit de Prehistorie, maar ook uit de Metaaltijden en Nieuwe Tijd. Controleboringen hebben bevestigd dat de bodem amper verstoord is en grotendeels uit een ABC-bodemprofiel bestaat. Met de positieve ligging op een dekzandrug erbij zijn er genoeg argumenten om te stellen dat er een degelijk archeologisch potentieel is. Vandaar worden eerst verkennende boringen geadviseerd voor het steentijdmateriaal en proefsleuven voor de sporensites.

6 KWALITEITSCONTROLE EN ONDERTEKENING

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Patrick Hambach	General Director		21 mei 2019
Toon Moeskops	Business Unit Manager		21 mei 2019
Anouk Van der Kelen	Archeoloog/ Kwaliteitsverantwoordelijke		21 mei 2019

7 BIBLIOGRAFIE

7.1 LITERAIRE BRONNEN

CadGIS 2018: Kadasterkaarten [online], http://ccff-test1.minfin.be/cadgisweb/?local=nl_BE (geraadpleegd op 20 mei 2019).

Cartesius 2016: Topografische kaart 1933/1883 [online], http://cartesius.be/geoportal/catalog/search/resource/details.page?uuid=%7BBDE85A1A-9065-4DD4-94DB-6B7E8ECCCE9D%7D (geraadpleegd op 20 mei 2019)

Geoportaal onroerend Erfgoed: Centraal Archeologische Inventaris [online], geo.onroerenderfgoed.be (geraadpleegd op 20 mei 2019)

Geopunt Vlaanderen 2018: Basiskaarten (orthofoto's 1971/2015; GRB, topografische kaart (klassieke reeks)) [Online], http://www.geopunt.be/kaart (geraadpleegd op 20 mei 2019).

Geopunt Vlaanderen 2018: Historische kaarten (Ferraris, Atlas van Buurtwegen, Vandermaelen, Popp) [Online], http://www.geopunt.be/kaart (geraadpleegd op 20 mei 2019).

Geopunt Vlaanderen 2018: Bodemkaarten (Bodemtypes, Bodemgebruik, Bodemerosie, WRB Soil Units, Tertiaire formaties, Quartaire formaties) [Online], http://www.geopunt.be/kaart (geraadpleegd op 20 mei 2019

Inventaris Onroerend Erfgoed: Inventaris bouwkundig erfgoed [online], https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten (geraadpleegd op 20 mei 2019).

Nationaal Geografisch Instituut (NGI): Topografische kaart (1:10.000), [Online],. www.ngi.be (geraadpleegd op 20 mei 2019).

Van de Konijnenburg, R. 2017. *Lommel, Gerard Mercatorstraat (Beukers beheer), verslag van de resultaten van het bureauonderzoek*. HAAST-rapport 2017-29.

Vanmontfort, B. 2017. *Archeologienota Kristal Solar Park – Verslag van Resultaten*. Eenheid prehistorische archeologie, KU Leuven.

Van Ranst E & Sys C., 2000, Eenduidige legende voor de digitale bodemkaarten van Vlaanderen (Schaal 1:20 000), Gent: Laboratorium voor bodemkunde, Universiteit Gent.